

Fågelinvandring under 1900-talet och 2000-talet

Vilken blir den nästa fågel som invandrar, alltså börjar häcka i Sverige?

Gissa!!

Vad påverkar fåglar att söka nya områden?

Klimatet?

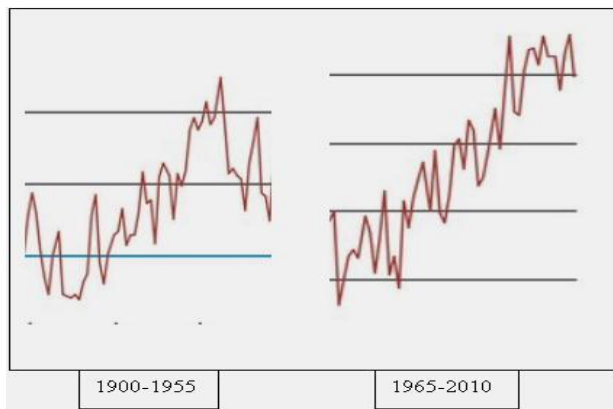
Förmågan att anpassa sig till människan? Stadslandskap?

Gott om mat?

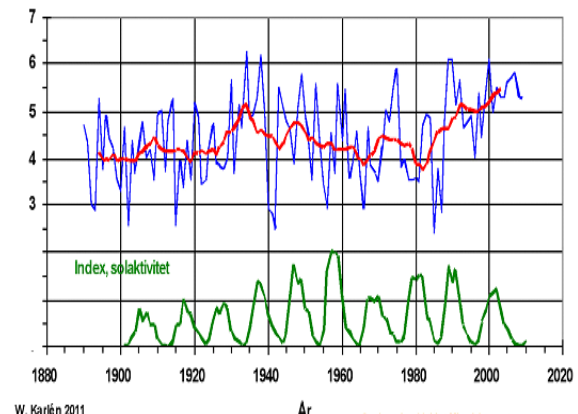
Slumpen?

Klimatet

Det har varit två perioder av uppvärmning under 1900-talet vilket ytligt sett återspeglas i fågelinvandringen. Under den första perioden invandrade 21 arter, under andra perioden invandrade 14 arter. Var klimatet en faktor som drev/lockade dem hit eller är andra förklaringar bättre? Till exempel födotillgång. Varje fågel bör nog studeras separat. Många av de fåglar som invandrat har en stor öst-västlig utbredning medan vissa tycks gynnas av att det blir varmare norrut. Var vitkindad gås var en arktisk fågel som flyttade söderut? Ibland ser det ut att ha varit det motsatta men andra faktorer har spelat in här.

Världen, diagram från CRU

Sverige, diagram från W.Karlén (12 stationer)

Självklart har klimatet en mycket stor betydelse. Sydliga länder har en betydligt rikare fågelfauna än vårt land.

Länderna med flest fågelarter hittas i Sydamerika. Se tabell!

Colombia	1,821
Peru	1,781
Brazil	1,712
Indonesia	1,604
Ecuador	1,515
Bolivia	1,414

Venezuela	1,392
China	1,221
India	1,180
Congo, Dem Rep	1,148
Kenya	1,103
Tanzania	1,056
Myanmar	1,047
Argentina	1,038
Mexico	1,026
Uganda	1,015

Källa <http://rainforests.mongabay.com/03birds.htm>

I tabellen ser du alla länder med mer än 1000 fågelarter. Först på fjärde plats kommer Sydostasien med Indonesien. Bland de sju första är det sex stycken från Sydamerika. De omfattar områden med mycket höga berg och tropiska lågländsområden. Med andra ord väldigt varierande miljöer. Indonesien har ju inte så många och höga berg. Ett mindre land med många fågelarter är Uganda.

När det gäller Sverige är fågelstatistiken annorlunda. Följande kan man läsa i Wikipedia:

”**Sveriges fågelfauna** består av cirka 245 (250 arter säger SOF) häckande arter varav merparten är flyttfåglar. Utöver dessa förekommer det cirka 25 arter som inte häckar i Sverige, men som passerar landet årligen på sin väg till eller från sina häckningsplatser på den sibiriska tundran. 2007 hade det allt som allt identifierats 486 olika arter och cirka 540 olika former, det vill säga arter och underarter, av spontant förekommande fåglar, i Sverige. Landskapen som toppar med flest observerade arter (2006) är Skåne med 405, Öland med 402 och Halland med 373 arter.”

Som väntat är det de södra och varmaste landskapen som har mest fåglar

Om anpassning till människan

Anpassning till människan tycks spela en stor roll idag.

”**Den vilda staden**”. **Boken om djuren som flyttar till staden. Skriven av Stefan Casta och Staffan Ullström.** Den berättar om olika djur som anpassar sig till att leva i stadskärnor och villasamhällen. Bland dessa är vissa fåglar framträdande.

Om **koltrasten** skriver de att ända fram till 1930-talet var koltrasten en ganska sällsynt skogsfågel. Men så hände något, en del fåglar upptäckte att det var fördelar med att bosätta sig i städerna. Nu är det en vanlig fågel i städerna speciellt i villaförorterna där det inte är för mycket katter. De lever av maskar och småkryp vilket det finns mycket gott om i villaträdgårdarna och i parker med alla rabatter och buskar. Dessutom finns det föda året om så de behöver inte lägga energi på att flytta söderut som skogstrastarna fortfarande gör. I städerna kommer insekterna tidigare för städer är värmeöar och därför kan koltrasten lägga ägg tidigare och den kan hinna med upp till tre kullar per år medan den ursprungliga skogstrasten maximalt kan hinna med två kullar. Ett exempel på att det kan vara fördel för djur att leva i mänsklig miljö. Men när alltför fågelarter inser fördelar med att leva i stadsmiljö kommer rovfågeln efter, både sparvhök och duvhök. En kollega till mig på skolan, berättade hur förgrymmad hon var över sparvhöken när den tog en liten rödhake som höll till i hennes trädgård och vilken hade kommit tillbaka år efter år.

Den **svarta rödstjärten** invandrade till Sverige för ca 100 år sedan och ännu fler arter har invandrat sedan dess. Vart beger sig ornitologer för att se denna fågel? De åker till industriområden. Den föredrar höga fabriksbyggnader, kyrktorn och olika järnkonstruktioner.

I södra Europa är det en av de vanligaste stadsfåglarna. Varför väljer den dessa områden? Jo för att det är fördelaktigt för dem. Den vanliga rödstjärten däremot häckar i öppen skog och parker sägs det. Ja parker det finner man ju i staden. Städerna lockar inte bara människor.

På hemsidan ”**Djurskyddet Malmö**” kan man läsa ” Många djur väljer tätorter som boplats. Det gäller änder, måsar, rovfåglar, ugglor, strandskata och en lång rad småfåglar, men också däggdjur, som kanin, hare, igelkott, mård, räv och grävling. Djuren väljer tätorten och dess hus, gårdar och industriområden för att lokalerna är lämpliga, det finns gott om föda och de lyckas bra med sin uppfödning av ungarna. **Staden är alltså ingen felaktig plats för vilda djur och deras ungar.**

Det finns fler överraskande uppgifter när det gäller fåglar och städer. Det kommer från den tyske biologen **Josef Reichholf** i boken ”The Demise of Diversity” 2007 . Antalet fågelarter ökar ju större städerna blir.

Number of bird species breeding in urban areas

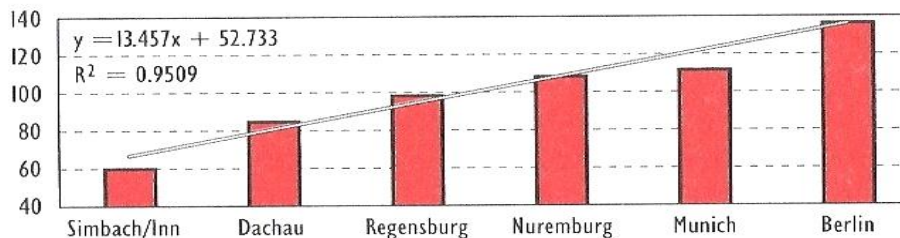

Figure 12 In Central Europe, the number of bird species breeding in urban areas rises sharply as the size of the city increases. Two-thirds of all bird species reproducing in Germany breed in Berlin's urban area.

Cirka en fjärdedel av alla Europas fåglar häckar i Berlin.

Inverse relationship of species diversity to frequency

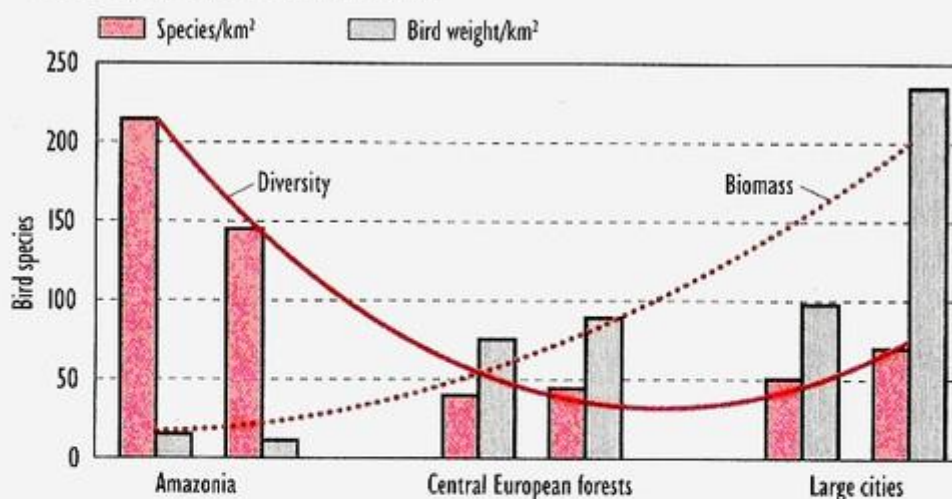

Figure 4 While Amazonia, the earth's most species-rich tropical forest, is home to many different bird species, the frequency of most of these is low.

Central European forests, like other forests at climatically temperate latitudes, have considerably fewer species, but the birds occur at much higher frequency. The greatest frequency, however, is found in large cities.

Dessa diagram återges med tillstånd av Josef Reichholf.

Han visar att även att fågeltätheten är större i en stor tysk stad än i en normal centraleuropeisk skog (alltså icke odlad skog). I en stor stad finns det så många och gynnsamma miljöer att fåglar kanske till och med föredrar dessa miljöer framför en vanlig skog. Staden är artrikare när det gäller olika fågelarter och när det gäller biomassan kan den vara mycket större än till exempel Amazonas.

Josef Reichholf säger att det troligtvis finns lika många näktergalar i Berlin som i hela Bayern eller kanske mer.

I våra nordiska huvudstäder som Helsingfors och Stockholm häckar ca 50 % av respektive lands fåglar.

Läs gärna om djurlivet i Sockholm: <http://www.sparrownest.se/> Mest fåglar. Där skriver författaren bla ” När jag flyttade till Bergsundsområdet 1974 fanns det en räv på Reimersholme och grävlingar på Långholmen. Grävlingarna gasades tyvärr ihjäl i samband med att Stora och Lilla Knapersta iordningställdes. Det lär nu åter finnas en grävling här i trakterna. Jag hoppas att den klarar sig. Jag är uppvuxen i vad som brukar kallas "Mörkaste" Småland och var jämt ute i skog och mark, men den första grävlingen i mitt liv såg jag en sen natt skumpa fram på parkeringsplatsen på baksidan av det hus jag bor i.

Orre och Tjäder såg jag för första gången vid Drottningholm. Den enda älg jag stått öga mot öga med stötte jag ihop med på Kungshatt. Den första rovfågel jag sett på nära håll var en Duvhök som flög tätt över mitt huvud vid Strandbadet på Långholmen. Den lyckades jag dessutom fotografera. **Stockholm är fantastiskt!**

Liknande kan vi läsa om när det gäller många städer i vår värld. Pilgrimsfalkar som häckar på Kölnerdomen och på stora kraftverk i Tyskland, vilda kalkoner i amerikanska städer som väcker folk med sitt kacklande. Den vithövdade amerikanska havsörnen som förut var utrotningshotad kan man nu åter beskåda i NY. <http://www.mnn.com/earth-matters/wilderness-resources/stories/where-the-wild-things-are> I Australien har papegojor blivit vanligare i trädgårdar. <http://www.birdhealth.com.au/bird/urban/wildlife.html>. När en stad i arktiska Kanada utvecklades kraftigt under andra halvan av 1900-talet kunde man se att antalet fåglar ökade där. Ökningen var från ca 40 till 60 arter. Alltså 50 % ökning. <http://pubs.aina.ucalgary.ca/arctic/Arctic55-1-87.pdf>

Bör kanske påpekas att fågelskådning i städer är en ökande hobby.

Fågelförändringar i Sverige enligt Naturvårdsverket

I boken ”Biologisk Mångfald i Sverige” monitor 22 har Naturvårdsverket på s 19 en lista på nya däggdjur i Sverige sedan 1850. Denna lista baserar sig på uppgifter från artdatabanken. När man tittar på listan översiktligt ser man två stora tidsperioder med invandrade djur, mest fåglar. Den första perioden från 1900 till 1955 och den andra perioden från 1965 tills 2010 (sista året). Mellan 1955 och 1965 är det blankt.

Första perioden

Under första perioden kom **21** stycken arter av fåglar kom hit på egen hand. En togs hit av

människan, kanadagåsen. Två arter dog ut i början på 1950-talet, svart stork och vit stork. Två arter skärfläckan och storskarven hade funnits här tidigare men försvann på 1880-talet.

De arter som dyker upp under första perioden är i kronologisk ordning: myrspov, smådopping (dessa kan ha etablerats tidigare än 1900 enl nvv), forsärla, brun glada, kentsk tärna, nordsångare, trastsångare, rördrom, ängshök, svarthalsad dopping, skärfläcka, gräshoppsångare, sommargylling, kärrensångare, rosenfink, gulhämpling, mindre flugsnappare, storskarv, turkduva, dvärgsparv, lundsångare. Varje fågel prickas in på en tidsskala men vissa år är inte helt säkra.

Under denna period var det ungefär **3,82** fåglar per decennium vilka började häcka i Sverige.

Andra Perioden

Under andra perioden invandrade **14** arter: skäggmes, tretåig mås, pungmes, vitkindad gås, busksångare, flodsångare, brandkronad kungsfågel, vassångare, blåstjärt, svarthakad buskskvätta, dammsnäppa, nilgås, toppskarv, svarthuvad mås. Under samma period försvinner dock: blåkråka, lunnefågel, mellanspett, tofslärka, härfågel och svartbent strandpipare.

Under andra perioden invandrade 14 arter vilket innebär **3,11** arter per decennium.

Nedan följer en beskrivning av dessa invandrade fågelarters utbredningsområde.

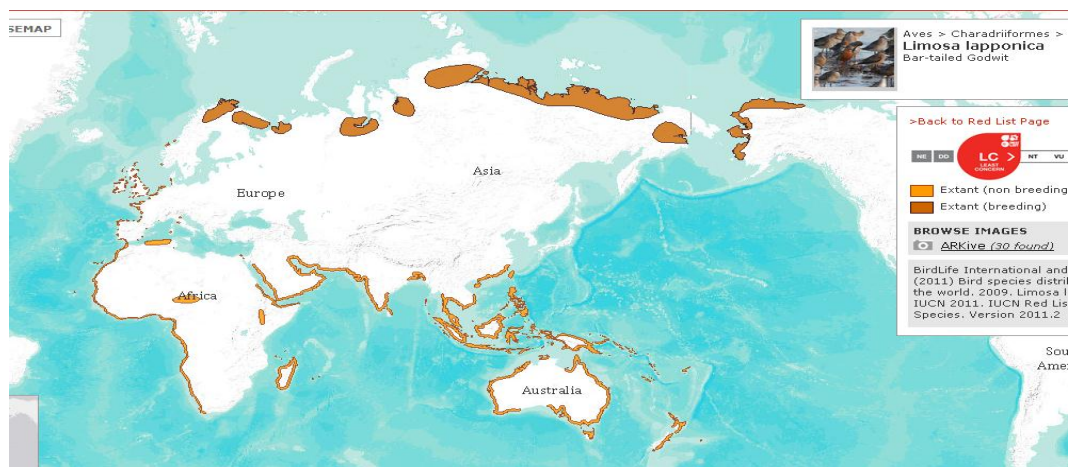
Utbredningskartorna är hämtade från **IUCN redlist**, textkommentarerna är hämtade från **Wikipedia**

Alla fåglarna har enligt **IUCN redlist** statusen ”**Least concern**”, livskraftiga på svenska. Det är fåglar som är framgångsrika och talrika och håller på med att utöka sitt spridningsområde. Många har ett östligt spridningsområde, alltså tyngdpunkten i öster. Av de fåglar som försvunnit från Sverige är det endast blåkråkan som anses vara hotad.

Fåglar första perioden 1900- 1955

1. Myrspov *Limosa lapponica* Myrspoven är en långflyttande flyttfågel som häckar på tundran i norra Europa, Asien och västra Alaska. Arten delas ofta upp i två underarter, den europeiska och den sibiriska men vissa delar upp den sibiriska i fler underarter:

- *Limosa lapponica lapponica* - häckar i norra Skandinavien till Tajmyrhalvön.
- *Limosa lapponica baueri* - häckar i nordöstra Sibirien från Chatangafloden till västra Alaska.

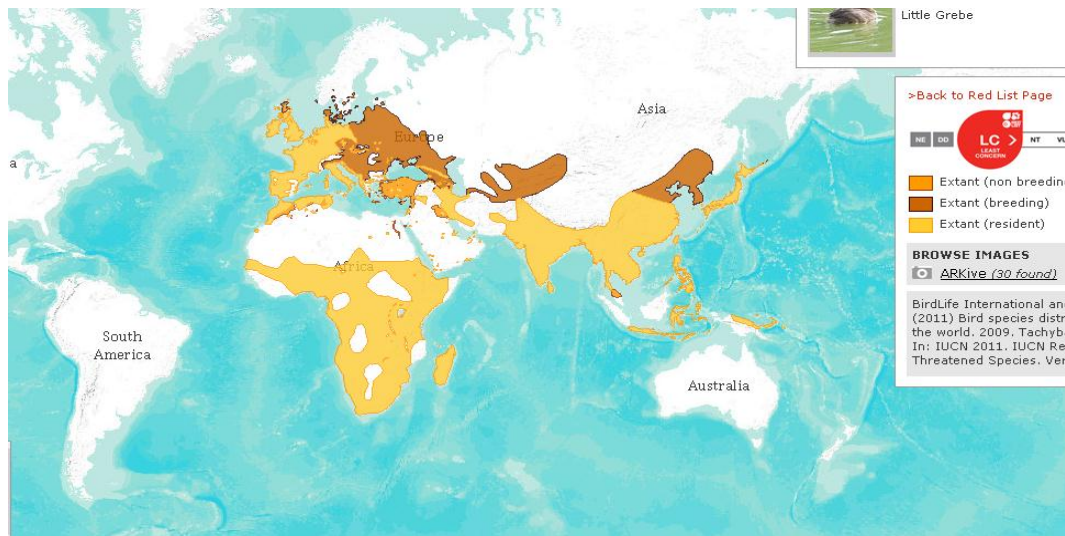

Kommentar: En nordlig fågel som har utvidgat sitt utbredningsområde västerut.

2. Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Smådoppingen har ett mycket stort globalt utbredningsområde och häckar i Europa, Centralasien och söderut till Nya Guinea och i större delen av Afrika, både i nordväst och söder om Sahara. De fåglar som häckar där vattnet fryser på vintern är flyttfåglar och flyttar vintertid till kusten eller sjöar med öppet vatten.

I Sverige förekommer den främst i Götaland och östra Svealand.

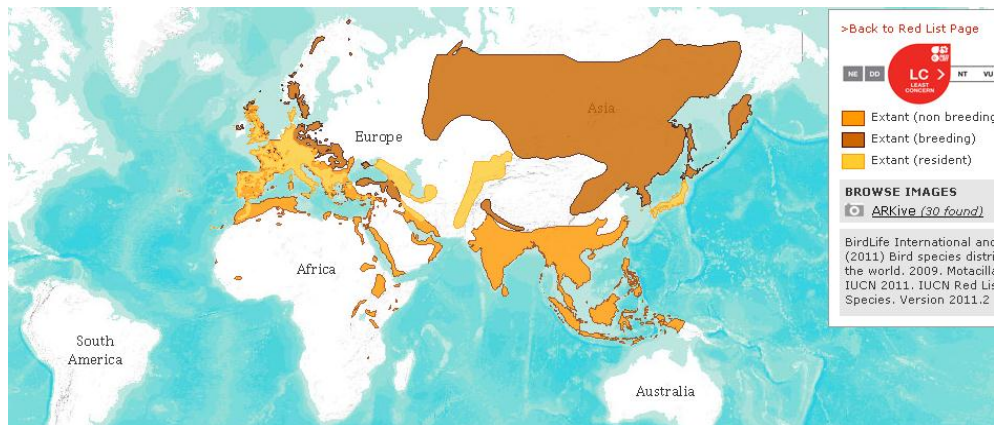

Kommentar: Här tycks det vara en fågel som är på väg norrut och som kan ha gynnats av uppvärmningen. Fast den finns också i Centralasien, är ett mer kontinentalt klimat och inte alltid så varmt.

3. Forsärla *Motacilla cinerea*

Den häckar i stora delar av de tempererade regionerna i Europa och Asien och delar av norra Afrika. Den är stannfågel i de mildare delarna av utbredningsområdet, exempelvis Västeuropa, men de nordliga och merparten av de östliga bestånden är flyttfåglar som har sina vinterkvarter i Europa, Afrika, Arabiska halvön, Indien, Sydostasien och Nya Guinea.

Till Sverige har den invandrat under 1900-talet och var fram till 2000-talet vanligast i den västra delen av landet. Numer finns arten jämnt spridd upp till Västerbotten. Det svenska beståndet flyttar i september-oktober till västra och sydvästra Europa och de återvänder i mars-april.

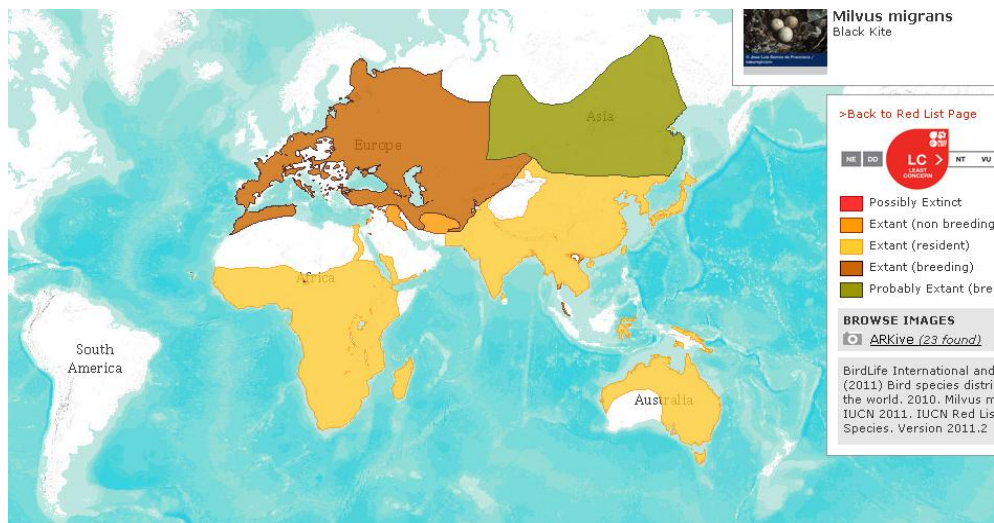

Kommentar: En nordlig tempererad fågelart som kunde kommit hit utan eventuell hjälp av en uppvärmning.

4. Brun glada *Milvus migrans*

Brun glada är sannolikt jordens talrikaste rovfågel och brukar delas upp i fem till sju underarter. I tropiska områden uppträder arten i stora mängder runt människornas bosättningar och dras gärna till soptippar och avstjälpningsplatser.

I Sverige så häckar brun glada ibland i Halland

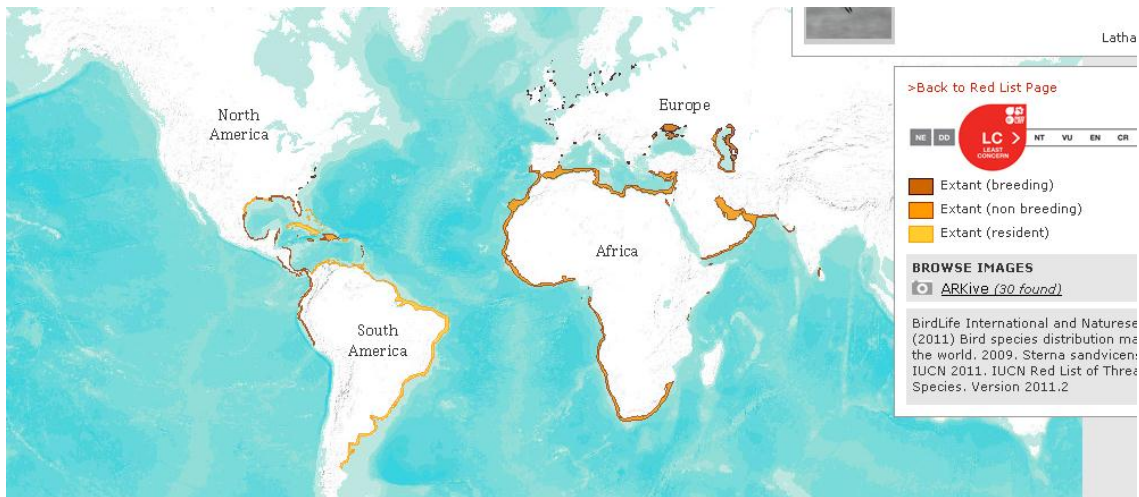

Kommentar. Jordens vanligaste rovfågel sägs det och den häckar både vid kuster och längre norrut. Spridning till Sverige inget märkvärdigt egentligen.

5. Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Kentsk tärna förekommer i Europa, Asien, Nord-, Central- och Sydamerika och i Västindien. Den delas upp i två till tre underarter

Den första häckningen i Sverige observerades 1911, och beståndet ökade sedan fram till 1970-talet, då det började minska. I 2005 års rödlista upptogs den som sårbar och i 2010 års rödlista anges den som starkt hotad.

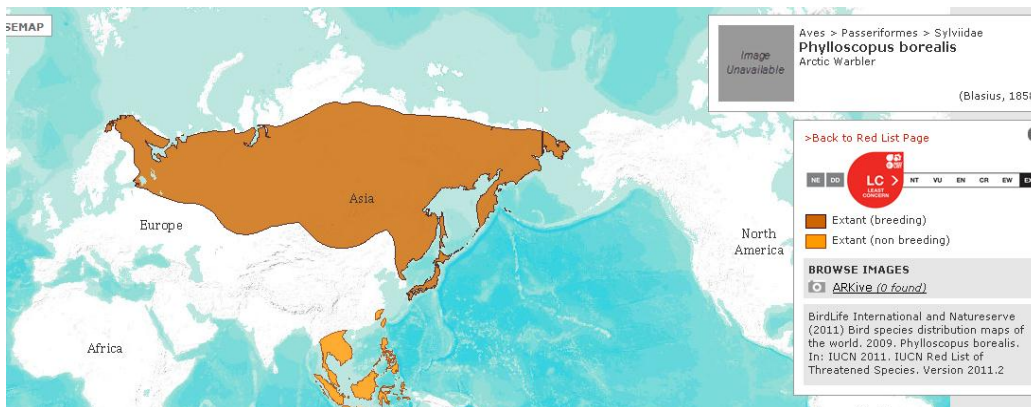

Kommentar: En fågel från sydligare nejder på väg norrut.

6. Nordsångare *Phylloscopus borealis*

Nordsångaren är vida spridd i björkskog eller blandad skog med inslag av björk nära vatten i Fennoskandia och norra Asien. Den har även etablerat sig i Nordamerika, där den häckar i Alaska. Den är genomgående flyttfågel och hela beståndet övervintrar i Sydostasien. Den har därmed en av de längsta flyttsträckorna av alla sångare.

Nordsångaren observerades första gången i Sverige 1881 i Karesuando. Under 1900-talet har den etablerat sig på några enstaka ställen i nordligaste Sverige. Det antas att 25-100 par häckar i Sverige årligen. I Finland är den vanligare. I Sverige kategoriseras den som sårbar. Den brukar anlända till Sverige i juni och flytta i augusti.

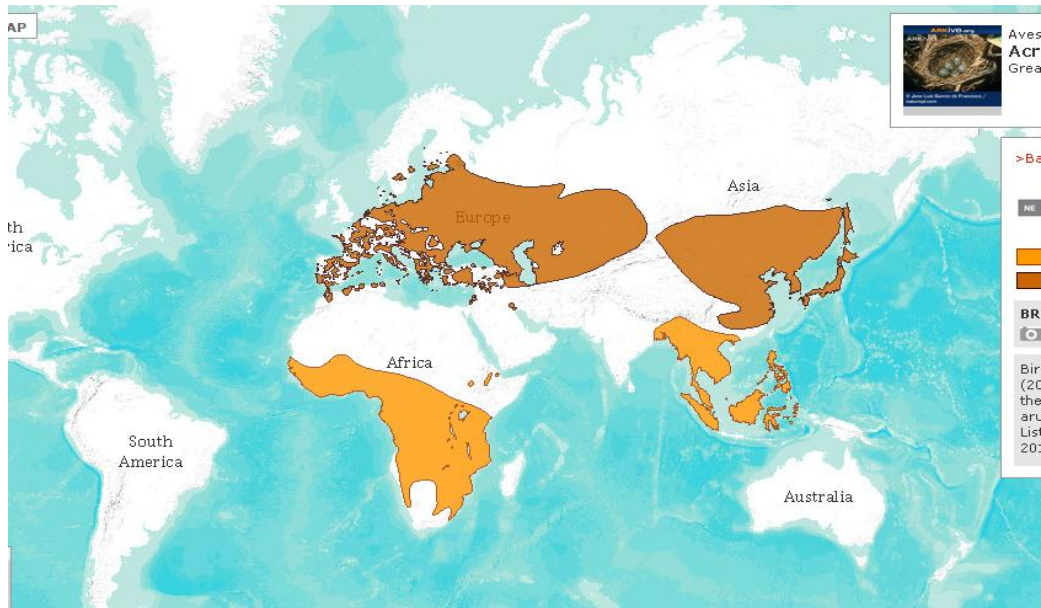

Kommentar: Ytterligare en nordlig art som ökat sitt område mot väster.

7. Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Den häckar i stora delar av Europa (dock inte i Storbritannien och på Island), i Nordvästra Afrika och i Asien så långt österut som till västra Kina. Den är en flyttfågel som övervintrar i tropiska Afrika.

Till Sverige kom trastsångaren på 1800-talet och fanns på 1920- och 1930-talen främst i Skåne, men den har senare fått sitt huvudsakliga tillhåll vid sjön Tåkern i Östergötland.

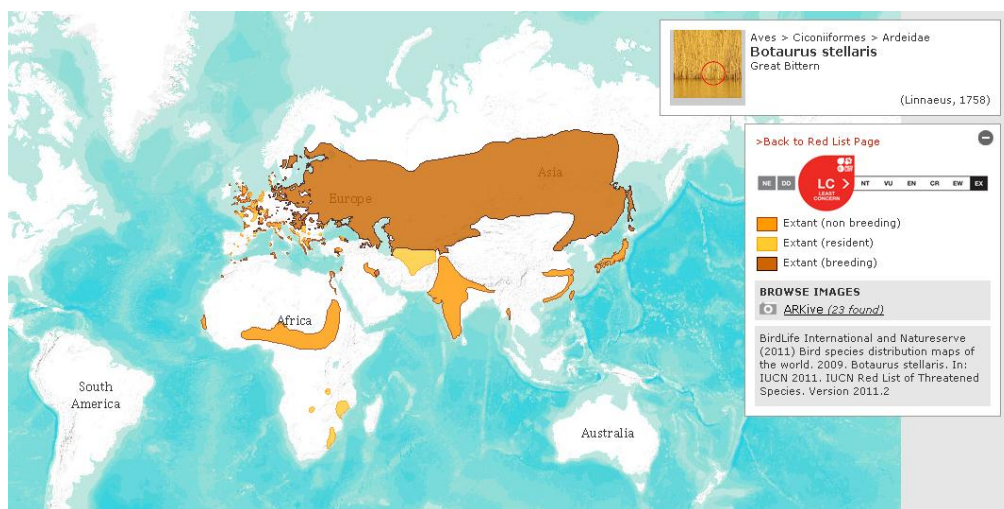

Kommentar: En kontinental art på väg västerut och något norrut.

8. Rördrom *Botaurus stellaris*

Rördrommen är spridd över den tempererade delarna av Europa, Asien och Afrika, och är vanligare i östra Europa och Asien. Den nordligt häckande populationen är flyttfåglar som i september-november flyttar till sydligare delar av Europa. Dock är den härdig och vissa individer drar sig bara undan isen och kan övervintra i exempelvis de södra delarna av Sverige. Den sydligare delen av populationen är stannfåglar.

Rördrom försvann i Sverige omkring 1855 men kom tillbaka i mitten av 1920-talet. I Sverige häckar den ganska sällsynt på spridda ställen, mest i de södra och mellersta delarna av landet. Den tätaste koncentrationen finns i det mellansvenska slättsjöområdet.

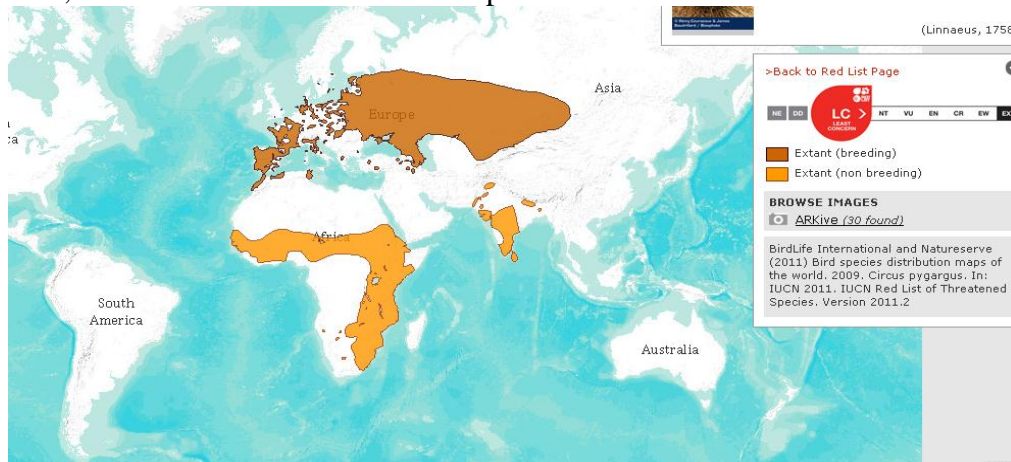

Kommentar: En fågel med stor utbredning i öst-västlig riktning och som ökat sin västliga utbredning.

9. Ängshök *Circus pygargus*

Ängshöken är en flyttfågel som häckar i Europa och norra Afrika, österut genom Ryssland, Turkiet, Iran och i Kina. Vintertid vistas den i tropiska Afrika, Indien och på Maldiverna.

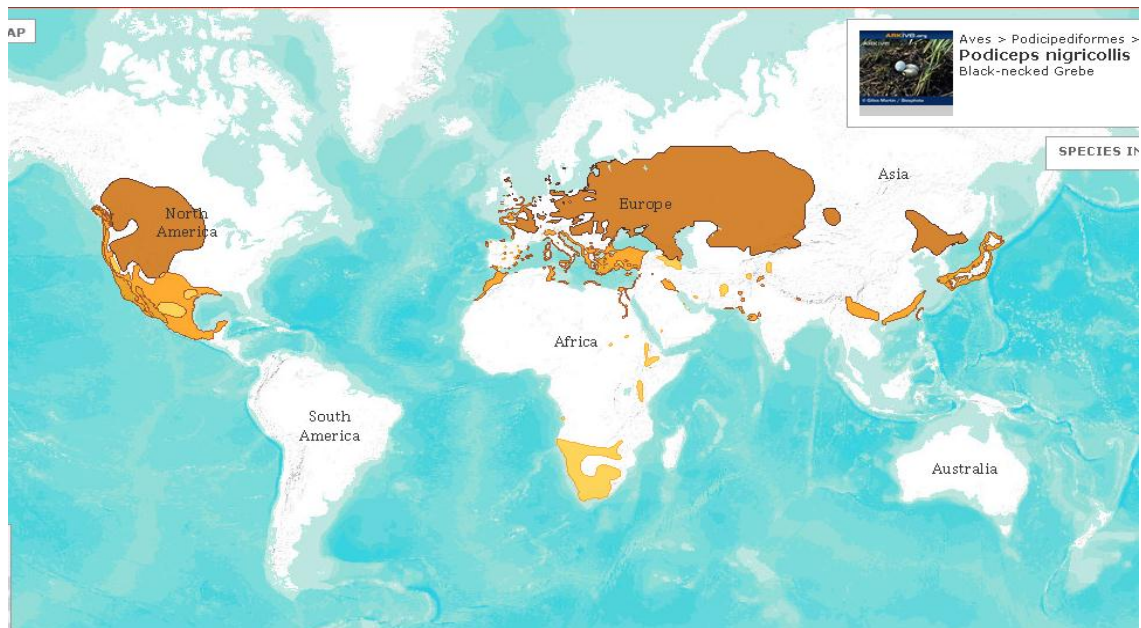
Huvuddelen av den svenska populationen häckar på Öland och den förekommer också sparsamt på Gotland. För övrigt förekommer den sällsynt från Skåne upp till Uppland. De första kända häckande paren av ängshök i Sverige fanns i Skåne på 1930- och 1940-talen. Dessa försvann dock ganska snabbt på grund av förföljelse och äggsamlade. På 1940-talet etablerades sig arten på Öland och som mest fanns där, på 1970- och 1980-talen, ett bestånd på 40-45 par. De senaste 20 åren har arten minskat med 20% i Sverige och man uppskattar att det idag finns cirka 55 par i hela landet varav 30-35 finns på Öland. På grund av detta är den uppförd på svenska Röda listan och kategoriseras som starkt hotad (EN). En sårbarhetsanalys gjord 2010 visade att utdöenderisken för ängshöken i Sverige är 70% inom de närmsta 100 åren, med en mediantid till utdöende på 63 år.

Kommentar: En art som troligtvis ökat sin västliga utbredning. Den kom till England 1968. Danmark år 1900

10. Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Världspopulationen har ett stort utbredningsområde på norra halvklotet och den häckar vid sjöar i Europa, Asien, Afrika och Amerika. Dess fyra huvudhäckningsområden är västra och mellersta Nordamerika, östra Europa och västra Asien, nordöstra Kina, och södra Afrika. Merparten av världspopulationen är flyttfåglar men i exempelvis Västeuropa finns det ett flertal stannfågelspopulationer och den Afrikanska populationen är stannfåglar. Den nordamerikanska populationen övervintrar främst i sjöar i sydvästra USA och Mexiko, och utefter USA:s västkust. Merparten av den västpalearktiska flyttande populationen övervintrar utefter Västeuropas kuster, vid Kaspiska- och Svarta havet, i sjöar i Turkiet, och i vikar runt Medelhavet och Persiska viken. Den östasiatiska populationen övervintrar främst utefter Japans kust och Kinas sydostkust.

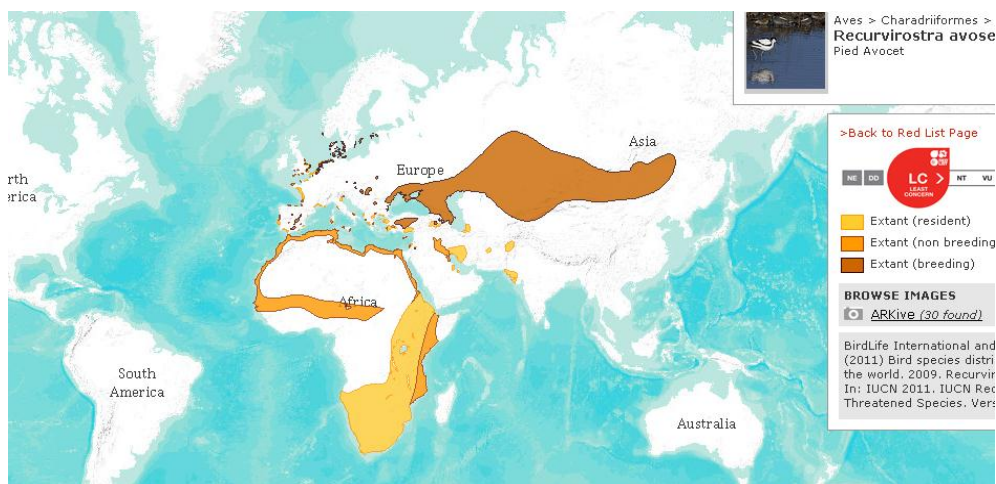

Kommentar: En fågel som breder ut sig i västlig riktning.

11. Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

Skärfläckan häckar i Europa och i stora delar av Afrika och Asien. I Sverige häckar de i stort sett bara i Skåne, Blekinge, Halland och på Gotland. De är flyttfåglar och anländer till Sverige i mars. På sensommaren samlas skärfläckorna vid Danmarks västkust innan de flyttar iväg till sina övervintringslokaler som sträcker sig från sydvästra Europa, till Medelhavet och vidare till Västafrika. De häckar i kolonier i kärr, på strandängar och gärna på små öar och holmar, i öppna kustpartier.

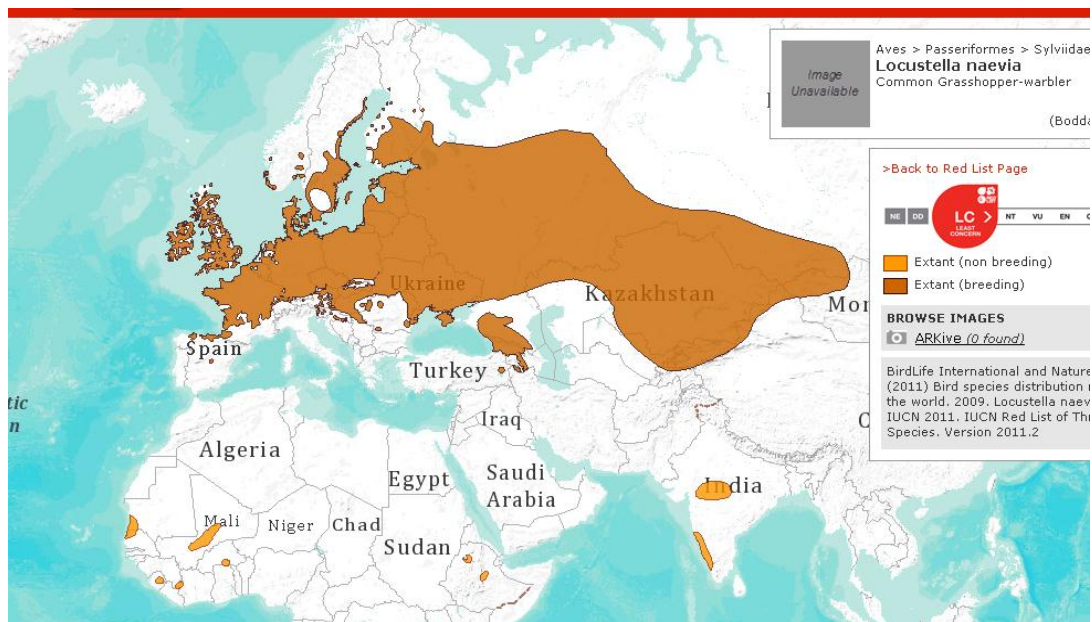
Till mitten av 1800-talet var beståndet stabilt, antalet häckande fåglar minskade sedan betydligt i Västeuropa. I slutet av århundradet häckade arten bara tillfälligt. 1913 fridlystes skärfläckan som andra fågelart i Sverige. 1927 kom skärfläckan tillbaka som häckfågel i Sverige och då först i Skåne. Arten spred sig till Gotland 1947. Idag uppnår det svenska beståndet totalt till mellan 1 200 och 1 500 par.

Kommentar: En art som är både sydligare och kontinental. Den fanns här på 1800-talet och har återkommit. Klimatet?

12. Gräshoppsångare *Locustella naevia*

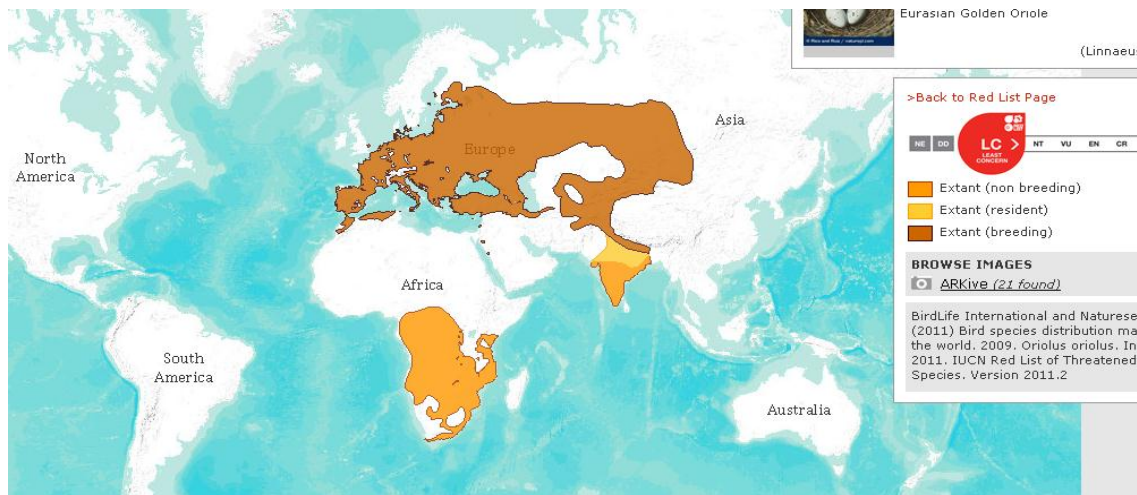
Gräshoppsångaren häckar i stora delar av Europa och norra Asien. Den är en flyttfågel och övervintrar i tropiska Afrika. Till Sverige har den kommit ganska sent och observerades första gången 1918. Den ökade sedan fram till 1980-talet, då den stagnerade och sedan började minska i antal. Den förekommer i stora delar av landet, men mest i de södra och mellersta delarna. Den flyttar från Sverige i augusti-september och återkommer i maj.

Kommentar: En kontinental art som fått en mer västlig utbredning.

13. Sommargylling *Oriolus oriolus*

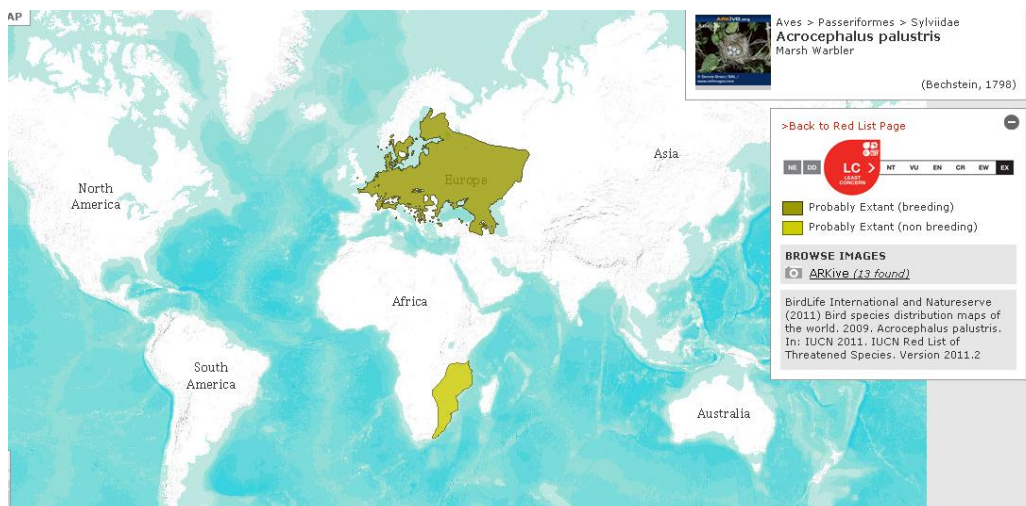
Sommargyllingen är en flyttfågel som häckar i södra och mellersta Europa, nordvästra Afrika (Marocko) och i Asien så långt österut som Mongoliet och Kina och inklusive Indiska halvön. I Ryssland och Finland når den upp till den 60:e breddgraden norrut, i Västeuropa norrut till Östersjön, samt i södra Danmark och Sverige. Den övervintrar i tropiska Afrika, i Indien och på Sri Lanka. I Sverige häckar sommargyllingen endast på södra Öland och i de nordöstligaste och sydöstra delarna av Skåne. Där konstaterades den första häckningen 1932. Arten har observerats i alla Sveriges landskap förutom Härjedalen. Sommargyllingen anländer till Sverige i slutet av maj och flyttar söderut igen i augusti.

Kommentar: En kontinental art som ökat sin västliga utbredning.

14. Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Kärrsångaren lever i tät vass, buskar och åkrar i närheten av vattendrag. Den är en skygg fågel. Den finns i centrala och östra Europa till Uralbergen. Den är flyttfågel och övervintrar söder om ekvatorn i Afrika. Den har invandrat till Sverige under 1900-talet och är nu spridd över stora delar av södra och mellersta Sverige och längre norrut längs kusten. Från Sverige flyttar den i augusti-september och återkommer i maj-juni. Den är en av de flyttfåglar som anländer senast till Sverige.

Kommentar: En art som fått en något mer västlig och eventuellt en mer nordlig utbredning.

15. Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Rosenfinken har sin största och populationstätaste utbredning i främst Sibirien och Centralasien och har först sent brett ut sig västerut till Östeuropa, Centraleuropa och Skandinavien. Den är en långflyttare som övervintrar i Indien, Iran sydöstra Pakistan, Nepal och Sydostasien. Rosenfinken kom till Sverige österifrån och första observationen gjordes 1839 på Gotland men först hundra år senare observerades det första häckande paret i Sverige vilket skedde på Fårö 1938. Under 1950-talet observerades den i södra Dalarna och i området

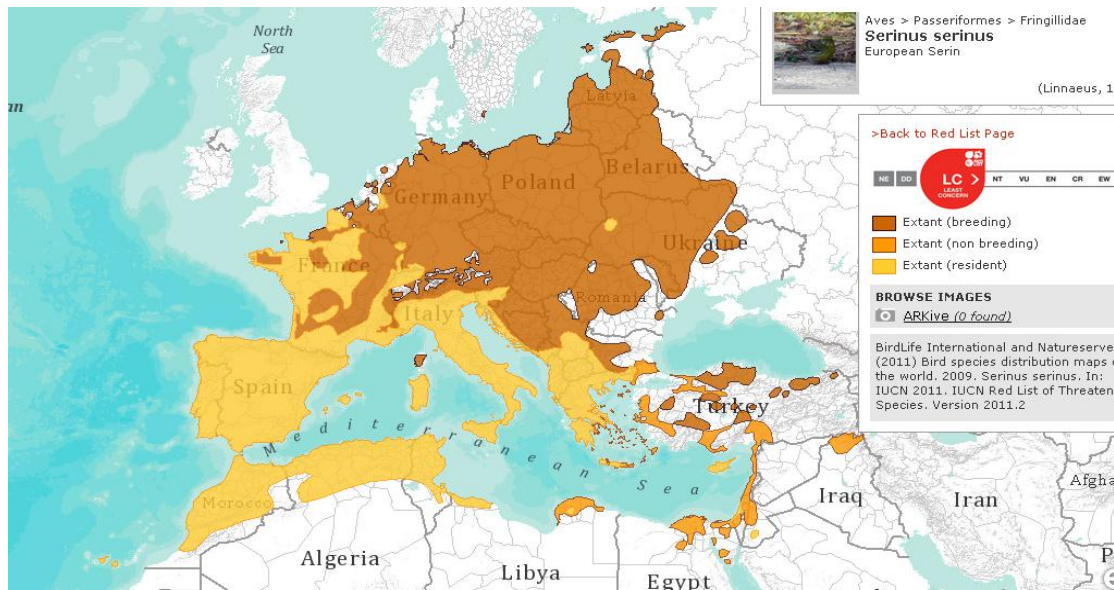
kring Norrtälje för att från och med mitten av 1950-talet häcka årsvis i Sverige. Under 1960- och 1970-talen skedde en explosionsartad spridning i stora delar av landet, med tyngdpunkt på de östra delarna. Fram till cirka 1995 ökade beståndet, men sedan dess har det minskat kraftigt.^[4] Vid slutet av 1990-talet var den dock tämligen allmän till sparsamt förekommande i stora delar av Sverige förutom i de sydvästra delarna, i delar av Småland och i de inre delarna av Norrland, där den bara förekom sparsamt till sällsynt. Enligt Svensk häckfågeltaxering minskade den med ca 60% mellan åren 1993–2004 och idag beräknar man att det svenska beståndet består av cirka 9000 par. Det svenska beståndet var tidigare klassificerad som missgynnad (NT) på Naturvårdsverkets rödlista. I 2010 års rödlista anges rosenfinkens hotstatus i Sverige som sårbar.

Kommentar: En i första hand nordöstlig fågel som fått ett ökat västligt utbredningsområde.

16. Gulhämpling *Serinus serinus*

Ursprungligen påträffades gulhämplingen runt medelhavsländerna, norra Afrika och mellersta Europa men har under 1800- och 1900-talet expanderat norrut. Populationer i norra och mellersta Europa är flyttfåglar och övervintrar i Mellanöstern. Fåglar som häckar i Sydeuropa är stannfåglar. I Norden lever den i länderna runt Östersjökusten, inklusive Baltikum, delar av Danmark och Sydsverige. I öst är den spridd från Vitryssland och Ukraina till Svarta havets kust. Gulhämplingen har häckat i södra Skåne sedan 1940-talet, då det första häckningsfyndet konstaterades vid Falsterbo 1942. Från och med 1958 har den häckat regelbundet i landskapet.

Kommentar: Troligtvis en sydostlig fågel på väg västerut och norrut.

17. Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Mindre flugsnappare häckar i Europa och västra Sibirien och är en flyttfågel som har sina vinterkvarter i Indien och Pakistan.

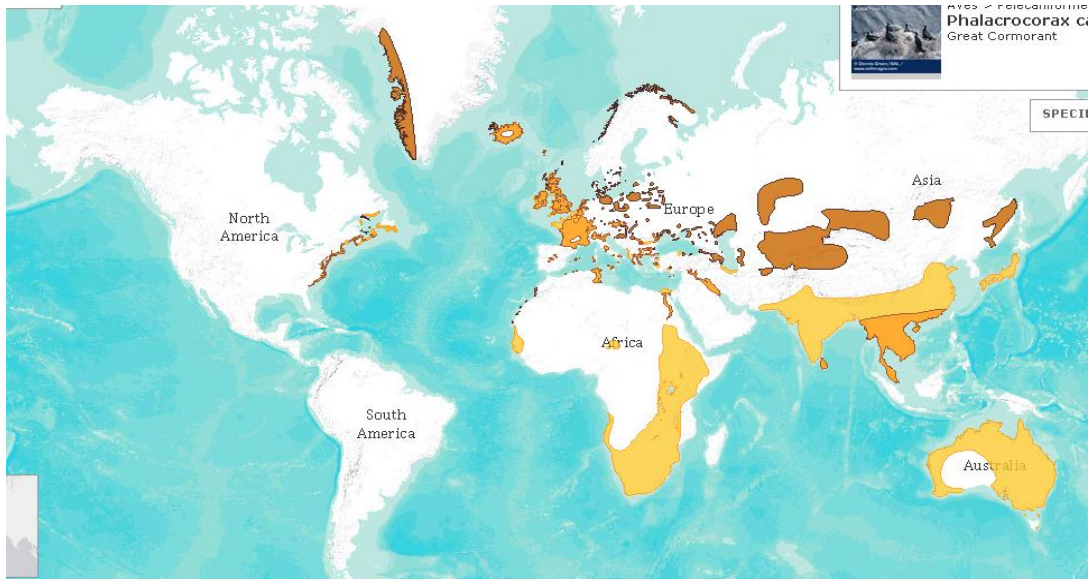
Mindre flugsnappare första häckningen i Sverige konstaterades 1944 i Småland, sedan dess förekommer den regelbundet men sällsynt som häckfågel i södra hälften av landet och längs Norrlandskusten, främst i Götaland och Svealand. Sverige utgör den nordvästra gränsen för den mindre flugsnapparens utbredningsområde. Man uppskattar att det i början på 2000-talet fanns ungefär 450-1 000 par i Sverige och Svensk Fågelatlas uppskattar att det i Sverige årligen häckar ungefär 500 par, men man understryker att variationerna är stora. Det svenska beståndet kategoriseras som nära hotad (NT).

Kommentar: En östlig art på väg västerut.

18. Storskarv *Ficedula parva*

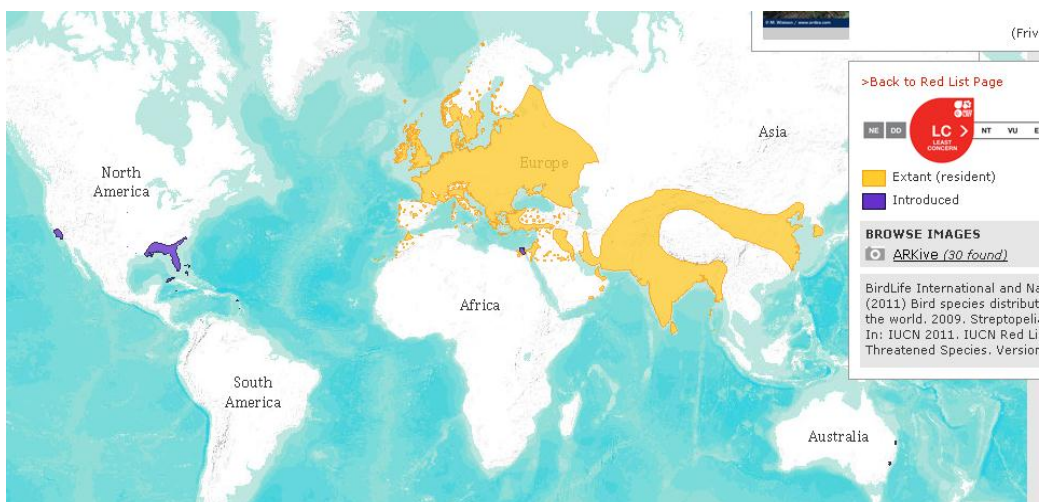
Storskarven är en vitt spridd art och vanlig i på många platser i sitt utbredningsområde. Den häckar på alla världens kontinenter utom Antarktis och Sydamerika. Delar av världspopulationen är stannfåglar, men lokalt kan de sprida sig inåt land under höst och vinter, medan de nordliga populationerna är utpräglade flyttfåglar.^[1]

Kommentar: En delvis arktisk art med en knepig spridning. Det finns en nordatlantisk och en kinesisk variant.

19. Turkduva *Streptopelia decaocto*

Turkduvan är skicklig på att ta nya områden i besittning. Dess ursprungliga utbredningsområde var de varmare delarna av det tempererade området från sydosteuropa till Japan. Men under 1900-talet spred den sig över Europa. I väster nådde den Irland under 1960-talet och i Norden har den nått norr om polcirkeln. Av tillfälligheter fördes den till Bahamas på 1970-talet och spred sig därifrån till Florida 1982. 1999 hade den rapporterats från 22 stater i USA. I alla dessa områden är den en stannfågel.

Kommentar: En fågel på väg norrut. Under de senaste ca 80 åren har denna fågel spritt sig över hela Europa. mellan 1933 och 1972 ökade den sitt område med ca 2,5 miljoner kvadratkilometer. Därefter gick det långsammare för de flesta områden var då fyllda. Den stora spridningen började på allvar i slutet på 20-talet.

20. Dvärgsparv (*Emberiza pusilla*)

Dvärgsparven häckar på tajgan i nordöstligaste Europa och norra Asien, från norra Skandinavien och österut i ett ganska smalt bälte kring Polcirkeln genom Sibirien till Stilla havet. Den är en flyttfågel som övervintrar i norra Indien, södra Kina och de norra delarna av Sydostasien, där merparten övervintrar i södra Kina.^[1] Den brukar anlända till häckningsområdena i slutet av maj till slutet av juni och flyttar i augusti-september. Trots sitt

stora utbredningsområde delas den vanligtvis inte upp i några underarter. I Sverige häckar den i delar av Norrland, speciellt i Lule Lappmark.

Kommentar: En östlig fågel på väg västerut.

21. Lundsångare (*Phylloscopus trochiloides*)

Den häckar från östra Europa österut till norra Asiens Stillahavskust. Den är flyttfågel och övervintrar i Indien och övriga södra Asien. Lundsångaren förekommer i norra Sverige särskilt i granskog, ibland med inslag av lövträd. I södra Sverige observeras den dock oftare i lövskog. Den har expanderat österifrån och kom till Sverige under första hälften av 1900-talet. Den är vanligare i Finland, och syns oftast i den östra delen av Sverige, till exempel på Holmöarna. Lundsångarna i Sverige tillhör rasen *Ph. t. viridanus*, som är den vanligaste i Europa. *P. t. plumbeitarsus* är vanlig på Sibiriens tajga och *P. t. nitidus* i Kaukasien. Den brukar anlända till Sverige i maj-juni och flytta i augusti

Kommentar: En ostlig fågel på väg västerut som så många andra.

Andra omgången med fåglar 1965 - 2010

1. Skäggmes (*Panurus biarmicus*)

Den förekommer lokalt över i stort sett hela palearktiska regionen främst i de tempererade delarna av Europa och Asien. Arten är för det mesta stannfågel och merparten av världspopulationen flyttar bara för att undkomma plötsliga köldknäppar. Den är sårbar för hårda vintrar då stora mängder ofta stryker med. Enstaka fynd har gjorts under perioden januari till april i norra Afrika i bland annat Marocko, Algeriet och Egypten. I Sverige observerades den först på 1960-talet men blev sedermera allmän vid sjön Tåkern. Därifrån spred den sig över stora delar av södra och mellersta Sverige och idag häckar den årsvis i Sverige så långt norrut som till Värmland och sällsynt ända upp till västerbotten.

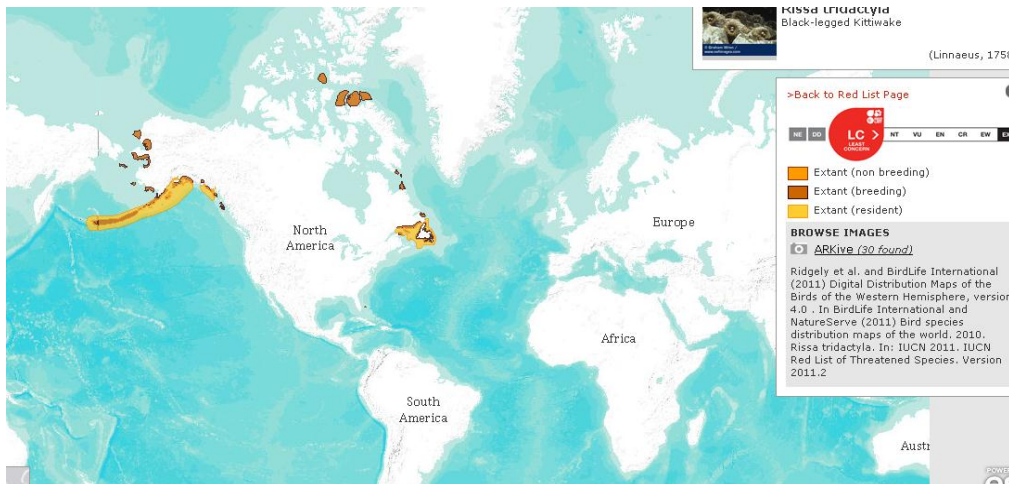

Kommentar: En kontinental asiatisk art på väg norrut och västerut. Första häckningen i England var 2003

2. Tretåig mås (*Rissa tridactyla*)

Tretåiga måsen har cirkumpolär utbredning i arktiska och tempererade områden och förekommer i Nordatlanten och norra Stilla Havet. I Europa lever den främst vid Nordatlantens kuster. Under 1900-talet har den etablerat sig i Nordsjön och Kattegatt. Som häckfågel förekom den inte förrän den första observerade häckningen skedde 1967 på ön Nidingen utanför norra Hallands kust.

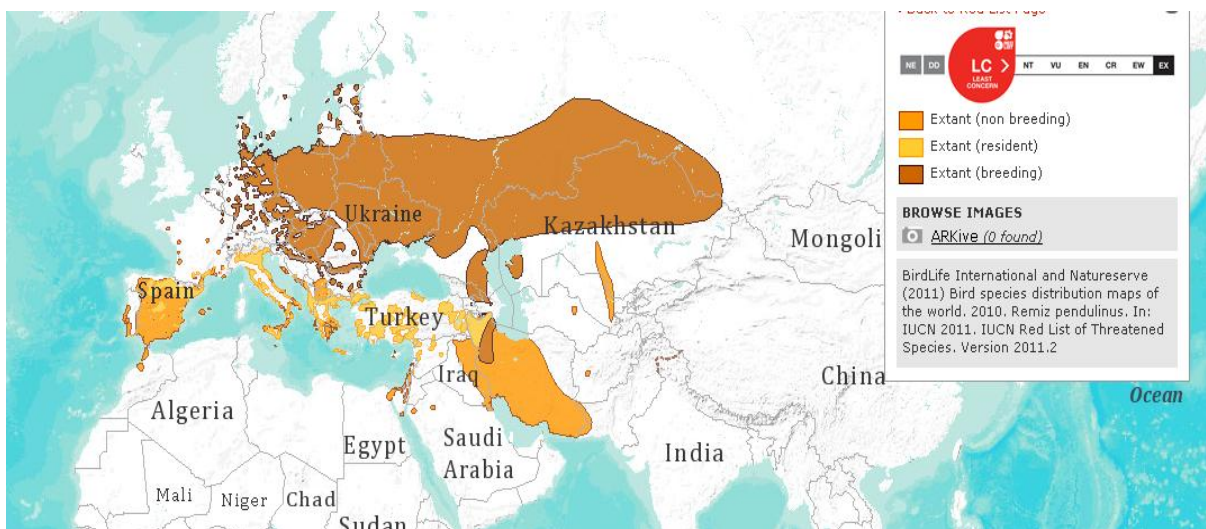
Häcker längs hela Norges atlantkust, Under 1900-talet har den etablerat sig i Nordsjön och Kattegatt. Den är delvis en flyttfågel och från augusti till april (utanför häckningstiden) finns den uteslutande på öppet hav. Under denna period blandas olika ostatlantiska kolonier med varandra. Många ger sig då av till nordvästra Atlanten till farvatten utanför Grönland och Kanada. Den har observerats så långt söderut som utanför Yangtze i Kina och en juvenil individ observerades den 29 november 1999 i Thailand. Tretåig mås är den vanligaste förekommande fågeln i Nordatlanten.

Kommentar: Kartan från IUCN stämmer inte med beskrivningen ovan. Detta är i alla fall en fågel som häckar mer i kalla trakter.

3. Pungmes (*Remiz pendulinus*)

Pungmesen häckar i stora delar av Eurasien; endast sporadiskt i västra Europa medan den är talrikare i Öst- och Sydeuropa. Österut förekommer den i ett bälte som nästan sträcker sig så långt österut som västligaste Mongoliet. Den är flyttfågel men vissa milda vintrar stannar individer kvar så långt norrut som södra Sverige. Höstflyttningen sker annars från juli till november, och den återvänder till häckningsplatserna från slutet av april till början av maj.

Kommentar: En östlig art på väg västerut och norrut. Uppträdde samtidigt i Danmark och Sverige 1964.

4. Vitkindad gås (*Branta leucopsis*)

Den vitkindade gåsen är en flyttfågel som länge enbart häckade i arktiska områden som Grönland, Svalbard och Novaja Zemlja. Sedan 1970-talet häckar den även på vissa platser i Skandinavien, och idag förekommer den som häckfågel i Sverige, Danmark och Finland.

Vintervistena är huvudsakligen längs kusterna i norra Västeuropa (Irland, södra England, Danmark, nordligaste Tyskland och västra Frankrike).

Varför börjar en arktisk fågel häcka på sydligare nejder? Inte kan det väl bero på att det blivit varmare. I SNF:s bok "Föränderlig Natur" berättar man om denna arktiska fågel att den började häcka på öar utanför Gotland. Det är öar som den passerar på sin väg till och från Arktis och på något sätt fann de att dessa öar var lämpliga att föda upp ungar på. Man ställer frågan "Hur kan en arktisk fågel hitta lämpliga häckplatser i ett tempererat klimat, som den – vad vi vet – aldrig utnyttjat tidigare." Sen berättar de att forskare vid Uppsala Universitet ska undersöka saken.

Förutom att häcka på småöar vid Gotland häckar fågeln också i Helsingfors. Denna arktiska fågel har förutom att ha blivit en tempererad levande fågel även blivit en stadsfågel. De klippta gräsmattorna i parkerna är ett favoritställe för denna fågel. Beståndet i Östersjön beräknas uppgå 20 000 individer. En stor framgång för denna fågel. Det är en fågel som rymt från hägn i Helsingfors. De finländska vitkindade gässen härstammar från Högholmens zoo. De rymde därifrån under byggnadsarbeten på 1980 talet och man lät dem hållas eftersom de bara var vackra att se på där de simmade omkring i hamnen. Redan första året efter rymningen häckade de i Brunnsparken i Helsingfors. De började flytta tillsammans med kanadagässen och populationen har nu vuxit och spritt sig över snart sagt hela södra Finland.

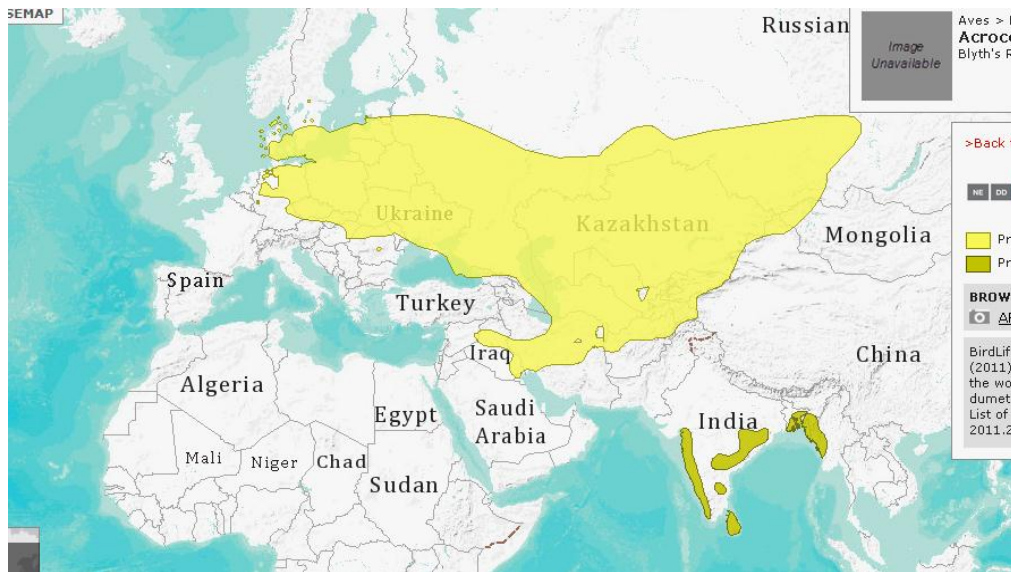
De svenska vitkindade gässen har en liknande historia. De första var en population som rymde från Skansen och sedan blev det tillskott från Kolmården. Det är antagligen fåglar ur den populationen som sedan bosatt sig också på den estniska kusten kring öarna där. Inte varken den svenska eller finska, lika litet som den estniska populationen har någonting alls att göra med de sibiriska populationerna annat än att det är frågan om samma art.

Kommentar: Även arktiska fåglar kan anpassa sig till varmare miljöer. Historien med spridningen från Helsingfors visar att födan spelar kanske största rollen.

5. Busksångare (*Acrocephalus dumetorum*)

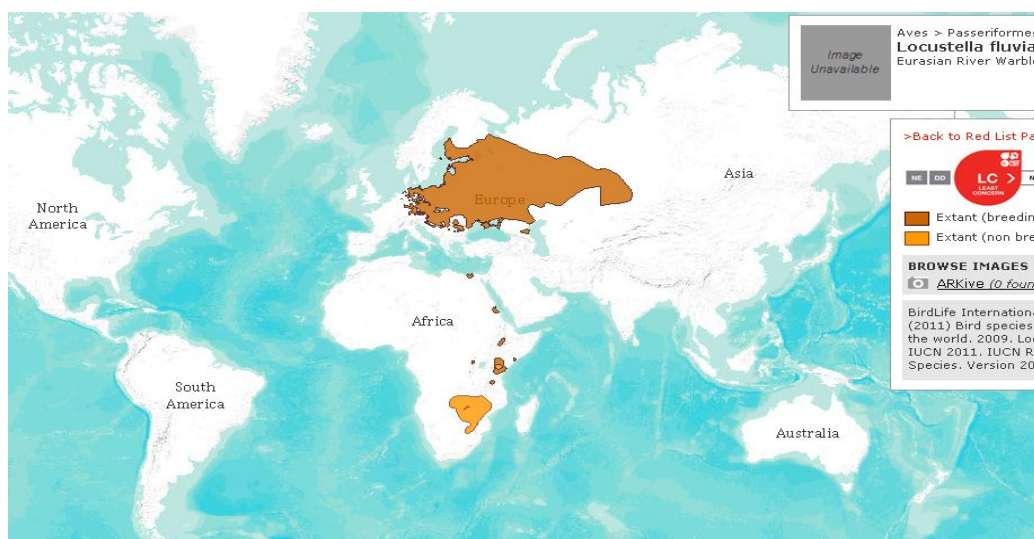
Den häckar i tempererade regioner i Asien och östra Europa. Den är flyttfågel och övervintrar i Indien och Sri Lanka, där den är en av de vanligaste vinterfågarna. Den är ovanlig i västra Europa, men har spritt sig västerut och invandrat till södra Finland. I Sverige observerades den första gången 1958 och observationerna har sedan ökat i antal.

Kommentar: En östlig art på väg västerut och lite norrut.

6. Flodsångare (*Locustella fluviatilis*)

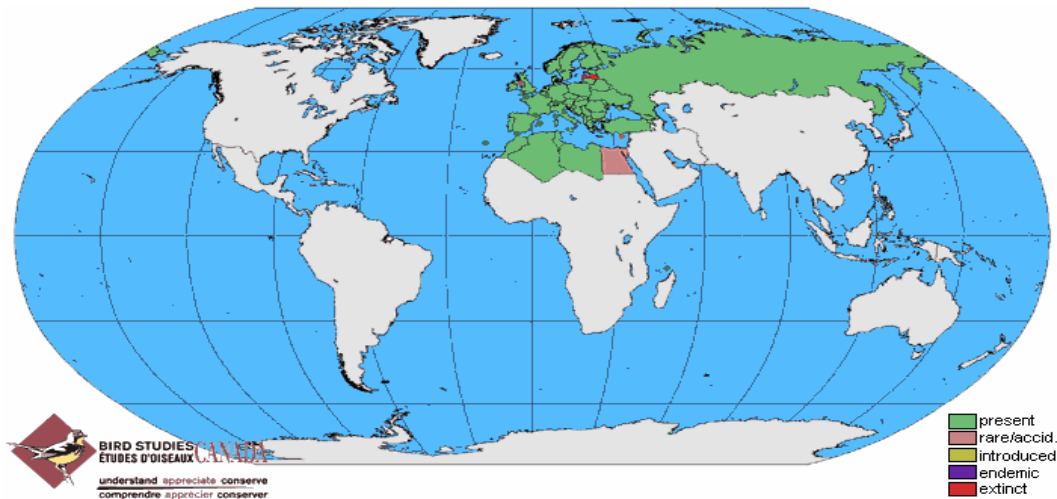
Den häckar i östra och centrala Europa och i västra Asien. Den är en flyttfågel och övervintrar i Afrika. Flodsångaren är en sällsynt gäst i västra Europa. Den är monotypisk, dvs den delas inte in i underarter. I Sverige syns den främst i de södra och mellersta delarna av landet. Den invandrade under 1900-talet och har sedan återkommit regelbundet, men i lågt antal. Häckningar i Sverige har kunnat konstateras cirka 15 gånger från 1980-talets slut till 1999.

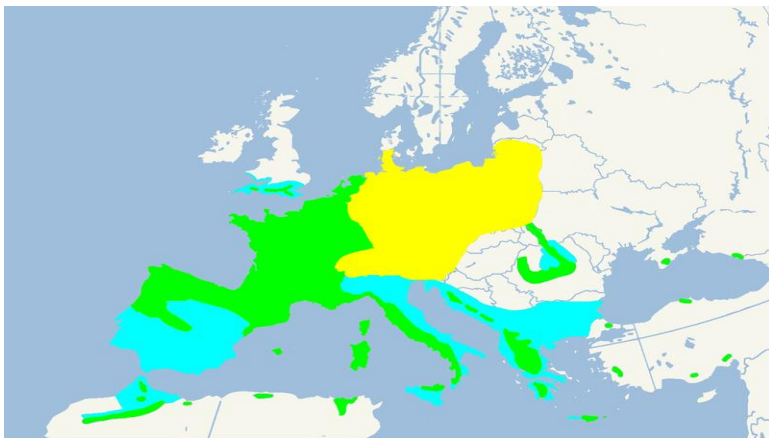
Kommentar: En östlig art på väg västerut.

7. Brandkronad kungsfågel (*Regulus ignicapillus*)

Brandkronad kungsfågel häckar i södra och mellersta Europa, södra England och i öster förekommer den så långt österut som till det forna Sovjetunionen. Den häckar också i västra Turkiet och nordvästra Afrika. De nordligaste bestånden flyttar till västra och södra Europa. I Sverige är den sällsynt och ses främst under april-maj, några fynd görs även i september-oktober. Enstaka häckningar har förekommit i Skåne, Blekinge och på Öland. Den nordligaste observerade häckningen skedde 2007 i Slottsskogen i Göteborg.

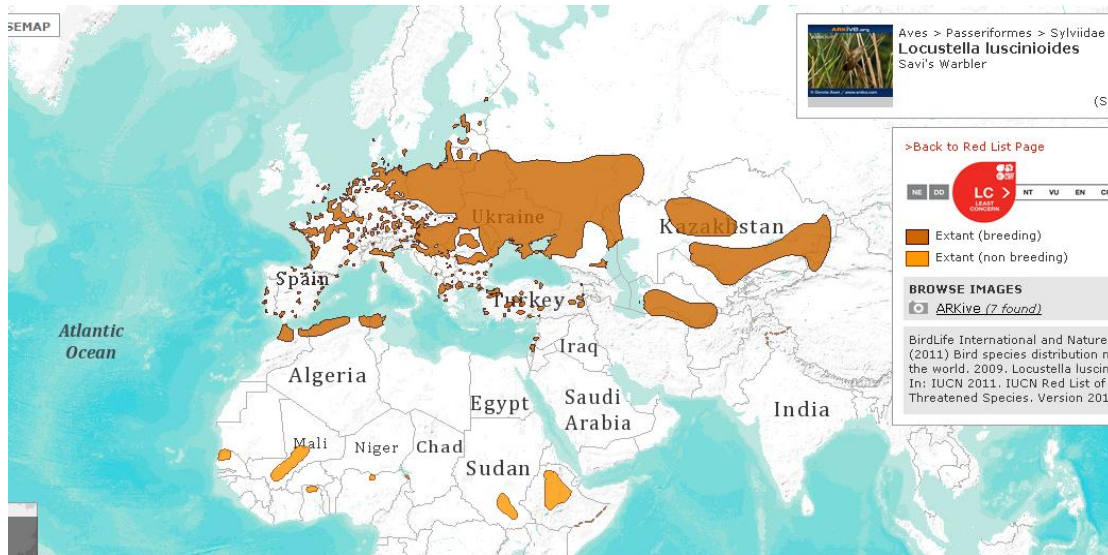

Karta från <http://www.avibirds.com/platen/migratie/Vuurgoudhaank.gif>. Fanns ej med på IUCN redlist. Nedan finns en annan karta över förekomsten i Europa. De skiljer sig åt.

8. Vassångare (*Locustella luscinioides*)

Vassångaren är en flyttfågel som häckar i södra Europa och västra Asien. Den övervintrar i Afrika söder om Sahara. I Sverige har den mest observerats i Skåne, men även exempelvis vid sjön Tåkern i Östergötland. Det finns ett fåtal säkra observationer av att arten häckat i Sverige.

Kommentar: En östlig fågel på väg västerut och norrut, kanske även söderut.

9. Blåstjärt (*Tarsiger cyanurus*)

Blåstjärten är en flyttfågel som häckar i undervegetationen i barrskogar. Den har två utbredningsområden och arten delas ofta upp i två underarter utifrån dessa häckningsområden. Norra Sverige enligt karta IUCN

- *Tarsiger cyanurus cyanurus* (inkl. *pacificus*) häckar i norra Asien i ett område som sträcker sig från några mindre populationer i östra Finland till nordöstra Kina, Japan och Kamtjatka.
- *Tarsiger cyanurus rufilatus* (inkl. *pallidior*) häckar i södra Asien från det allra nordöstligaste delarna av Afghanistan i väst, österut utmed Himalaya i norra Pakistan, norra Indien, Nepal, Bhutan, östra Tibet, sydvästra Kina och nordligaste Burma.

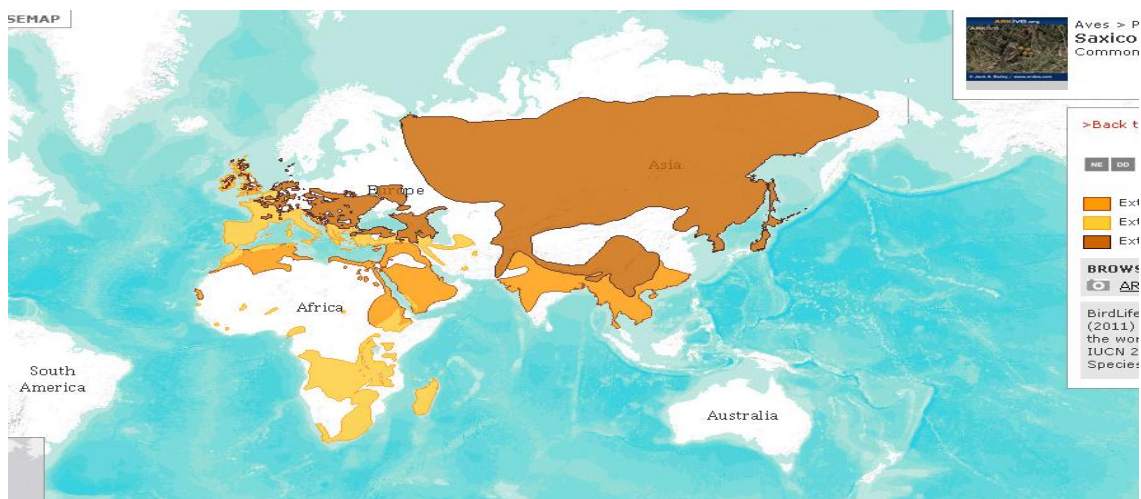
Hela världspopulationen har sina övervintringskvarter i sydöstra Asien. Artens västliga utbredningsområde har under lång tid ökat västerut in i Finland men populationen väster om Uralbergen är utspridd på några få mindre områden. Den är en ovanlig besökare i Västeuropa men observationer av den har ökat och det har även observerats några få individer i Nordamerika. Observationer i Sverige av blåstjärt har ökat från slutet av 1980-talet. Första fyndet i Sverige var en 1K som sågs mellan den 27-29 december 1965 i Vallåkra i Landskrona i Skåne. Sommaren 1996 gjordes det första fyndet av häckande blåstjärt i Sverige. Sex individer, varav en hona befann sig då i Naakajärvi i Junosuando i Norrbotten. Fram till 2006 hade det observerats ett tjugotal blåstjärtar i Sverige.

Kommentar: En österländsk fågel på väg västerut.

10. Svarthakad buskskvätta (*Saxicola torquatus*)

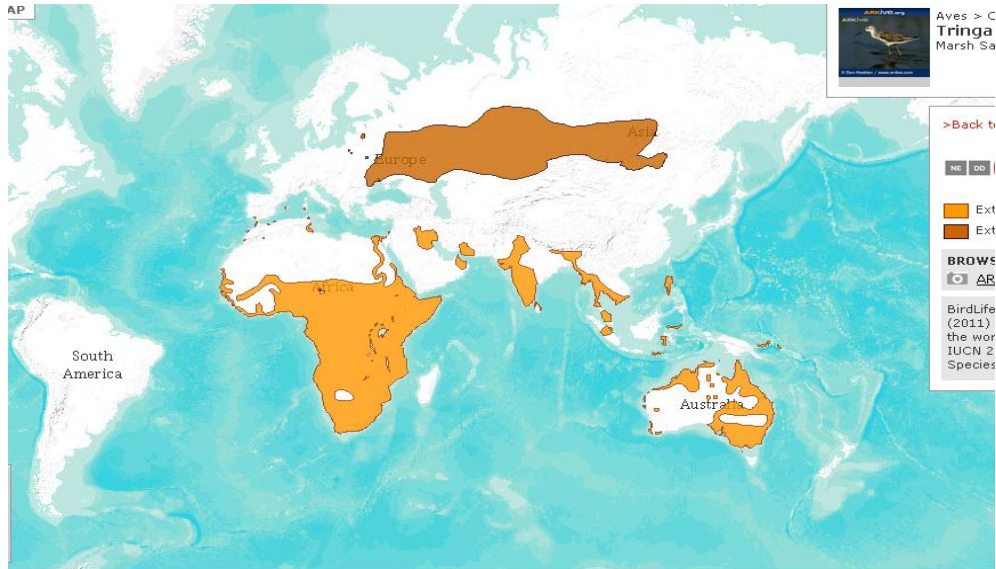
Arten finns utbredd över stora delar av Eurasien och som regelbunden häckningsfågel saknas den i detta område bara från de nordiska länderna, via Baltikum, västra Ryssland, Ukraina och söderut, öster om Kaspiska havet och kring Svarta havet. Den saknas även som häckfågel i de nordligare områdena av Sibirien men den häckar i de sydvästliga delarna av Arabiska halvön, i norra Afrika och söder om Sahara. Sverige har man observerat svarthakad buskskvätta regelbundet sedan 1950-talet. Från och med mitten av 1990 har man observerat 10-35 individer om året, främst på hösten och våren. Ökning tror man beror på den ökade aktiviteten bland fågelskådare. Den har även vid några sällsynta fall häckat i exempelvis Skåne och Västergötland

Kommentar: Denna finns i en västlig och en östlig grupp. Den västliga gruppen är på väg norrut.

11. Dammsnäppa (*Tringa stagnatilis*)

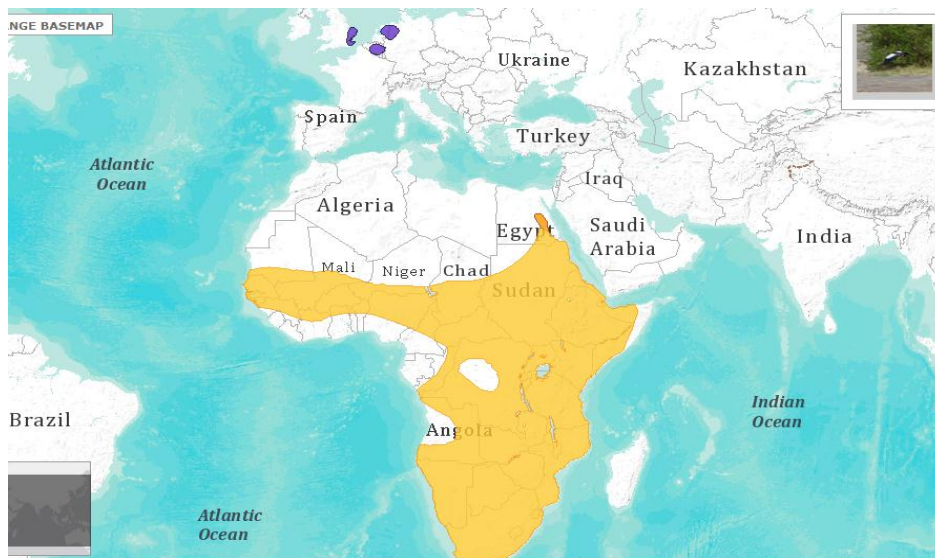
Den är en flyttfågel som häckar från östra Europa till centrala Asien, och övervintrar främst i Afrika och Indien men även i Sydostasien och Australien. Den passerar ofta västra Europa. Dammsnäppan är sällsynt i Sverige, men observationerna har ökat sedan 1980-talet, och häckningar har konstaterats vid Roxen 2000 och Svartsjö dämme 2005.

Kommentar: En östlig fågel på väg västerut

12. Nilgås (*Alopochen aegyptiaca*)

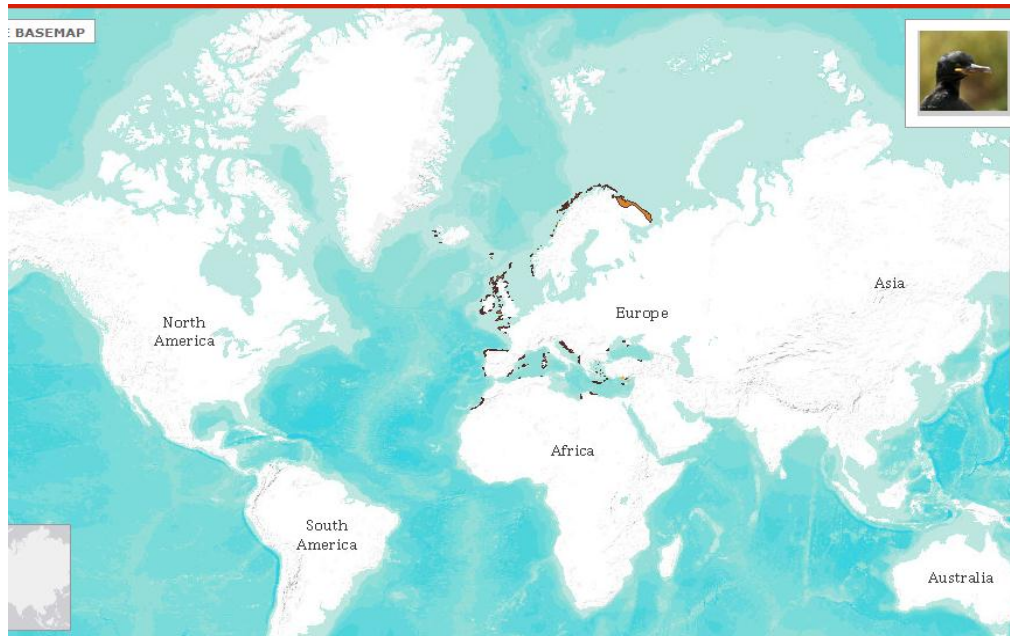
Nilgåsen har ett utbrett häckningsområde i Afrika, utom i öknar och i tät skog, och är lokalt mycket talrik, främst vid Nilen och söder om Sahara. Arten har också inplanterats i södra England, Holland och Tyskland och har där bildat förvildade populationer som snabbt har ökat i storlek och utbredning och den börjar bli allt vanligare runt om i Europa.

Kommentar: Människan har hjälpt till att sprida den norrut. Det går fint för en afrikansk gås att anpassa sig till ett tempererat klimat.

13. Toppskarv (*Phalacrocorax aristotelis*)

Fågeln häckar vid klippiga kuster i västra och södra Europa, i sydvästra Asien och Nordafrika. Sverige är den ovanlig, men den ses på västkusten, och från 2006 och framåt har den även konstaterats häcka sällsynt i Sverige.

Kommentar: En fågel som hör hemma både i Arktis och i Medelhavsområdet. Klimatet tycks inte spela så stor roll.

14. Svarthuvad mås (*Larus melanocephalus*) är en flyttfågel som nästan enbart häckar i Europa, mestadels i sydöst, särskilt runt Svarta havet och i centrala Turkiet. Det finns kolonier på andra håll i södra Europa, och artens utbredning har genomgått en dramatisk utvidgning under senare årtionden. Den har koloniserat Storbritannien, mest i södra och östra England med mer än 90 par år 2000. I Sverige uppträder den varje år i litet antal, och häckningsförsök har förekommit. På vintern flyttar den till Medelhavets och Atlantens kuster.

Kommentar: Tydligt en fågel på väg norrut.

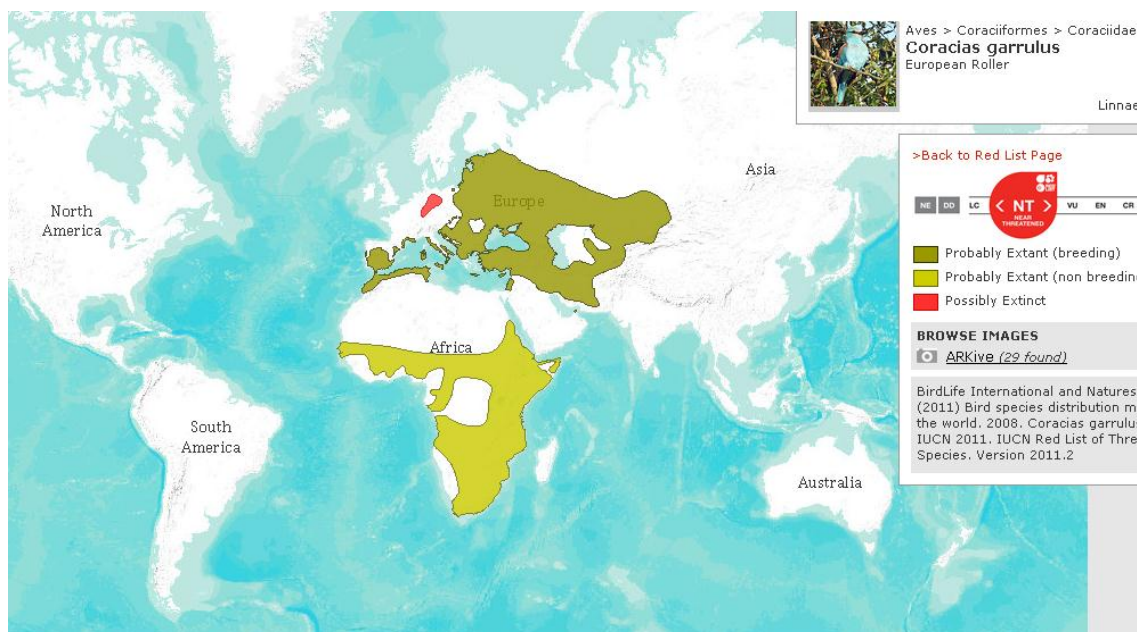
De fåglar som försvann under den andra perioden.

1. Blåkråka (*Coracias garrulus*)

Blåkråkan är en flyttfågel som häckar i norra Afrika, södra och sydöstra Europa, Mellanöstern och österut till sydvästra Sibirien och Centralasien. Sin nordligaste förekomst har den vid Finska viken och vid sjön Ladoga i Ryssland.^[2] Den övervintrar över stora delar av subsahariska Afrika med en majoritet i östra Afrika.^[2] Den flyttar till sina vinterkvarter i augusti-september, ibland in i oktober, och återkommer till sina häckningsområden i april-maj. Blåkråkan delas upp i två underarter, en med väst- till nordöstlig utbredning och en med sydöstlig utbredning.

- *C. g. garrulus* - häckar i ett område som sträcker sig från norra Afrika och Europa till Iran och sydvästra Sibirien
- *C. g. semenowi* - häckar i ett område som sträcker sig från Irak till västra Xinjiang och södra Kazakstan

Blåkråkan har tidigare varit en häckfågel i Sverige. Den äldsta beskrivningen är ifrån Skåne 1655. Den förekom då främst i de östliga landskapen, norrut så långt eken går (ungefär till Gävle-trakten). Sedan minskade den, men häckade sporadiskt på fastlandet i sydöstra Sverige fram till 1943. Fram till 1967 häckade arten på Fårö, men därefter har det inte observerats någon häckning i landet. Numera är den endast en sällsynt gäst och under perioden 1992-2004 observerades endast 18 individer i Sverige.

Kommentar: Klassificerad som hotad, en östlig fågel.

2. Lunnefågel (*Fratercula arctica*)

Lunnefågeln häckar i Nordsjön, norra delen av Atlanten och Norra ishavet till 80 grader nordlig bredd samt vid Europas, norra Asiens och Nordamerikas kuster. Den är en flyttfågel. Lunnefågeln är svårräknad och man uppskattar därför världspopulationen till mellan 3,8 och

8,2 miljoner häckande par varav 113 000 häckar kring Nordsjön. Lunnefågelns kärnförekomst finns på Island med 8–10 miljoner individer (bland annat på Vík), Norge 2,4 miljoner, Färöarna ca 1 miljon och Storbritannien också med ca 1 miljon individer. Mindre populationer finns på Björnön, Jan Mayen, Spetsbergen och Grönland. De största kolonierna finns på Island, Färöarna, Skottland och vid Lofoten i Norge. De ickehäckande yngre individerna har en mycket större geografisk spridning än de adulta fåglarna.

Idag förekommer inte lunnefågeln som häckande fågel i Sverige. Dock har den häckat i Bohuslän och den beskrevs första gången som häckfågel i Sverige den 14 juli 1837, men man har visat genom benfynd att den häckat under lång tid i Sverige. I modern tid fanns det enda kolonierna på Soteskären och på Stora Knappen bland Väderöarna i Bohuslän, där man tror att ett hundratal par kan ha häckat. Dessa kolonier försvann på grund av jakt och äggplockning trots att lunnefågeln var fridlyst i Göteborgs och Bohus län redan från 1913. Även minken gick hårt åt dessa båda kolonier och de sista paret häckade 1970. Senare återplanteringsförsök har misslyckats. Enstaka sommarfynd av adulta individer görs då och då under häckningstid i Bohuslän, oftast på Soteskär, men 2006 observerades ett lunnefågelspar på Nidingens fyrplats utanför Hallandskusten. Sommarfynd av juvenila fåglar har gjorts så långt söderut som Halmstad (18 augusti 1956) och Hermanö (13 augusti 1973). Det finns därför förhoppningar om att den kommer att häcka i Sverige igen.

Lunnefåglar ses årligen utmed Sveriges västkust när de passerar under flyttningen och då främst på vintern. Det har noterats att fler lunnefåglar observeras vintertid på västkusten än tidigare, exempelvis mer än 300 stycken 1990, 225 stycken 1996 och 440 stycken 2002, och detta förmodas bero på ändrade övervintringsområden.

Kommentar: Minken var inblandad i att den försvann från Sverige. En tydlig havsfågel.

3. Mellanspett (*Dendrocopos medius*)

Mellanspetten förekommer enbart i Europa och sydvästra Asien, och där endast i gamla orörda lövskogsområden. Mellanspettens utbredningsområde börjar i Västeuropa i Kantabriska bergen, löper över Pyrenéerna och över stora delar av Frankrike och delar av Belgien till Mellaneuropa och slutar i västra europeiska Ryssland. I Nederländerna bebor mellanspetten endast de sydliga delarna av landet, medan arten i stor utsträckning saknas i de

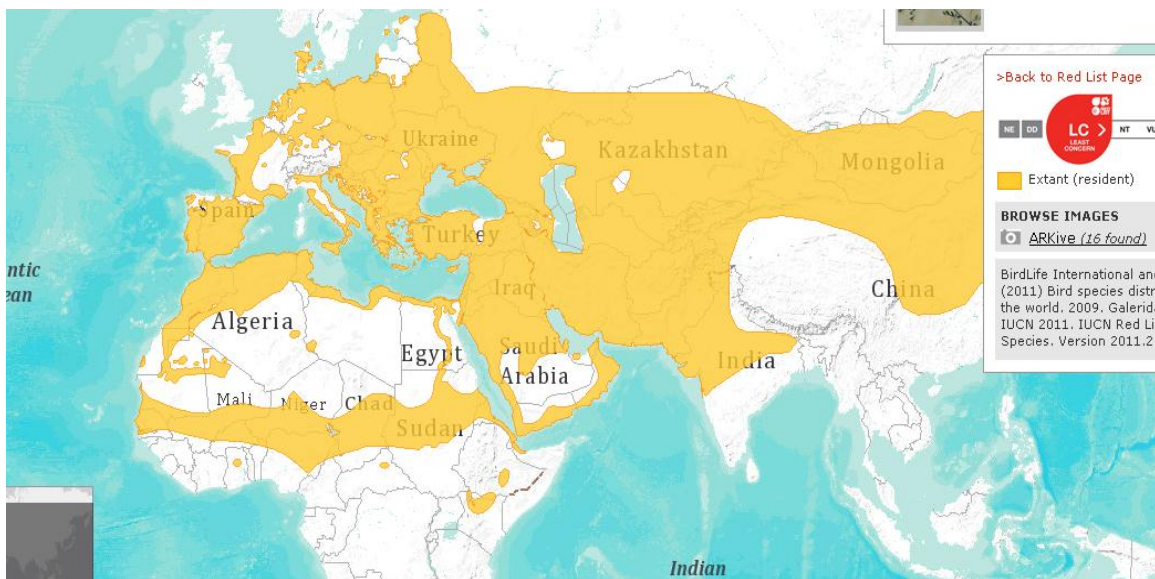
västliga och sydvästliga delarna av Nordtyska låglandet förutom i små öartade förekomster. I Skandinavien häckar arten inte, efter det att de små restpopulationerna i Danmark 1959 och i Östergötland 1982 upphörde, och har därefter i Sverige påträffats bara som sällsynt gäst. I östra Europa är mellanspetten väl företrädd i Polen, Lettland, Litauen och Vitryssland, men i Estland finns endast en mycket liten, men växande, population i de södra delarna

Kommentar: En sydlig art som vill ha lövträdsskogar.

4. Tofslärka (*Galerida cristata*)

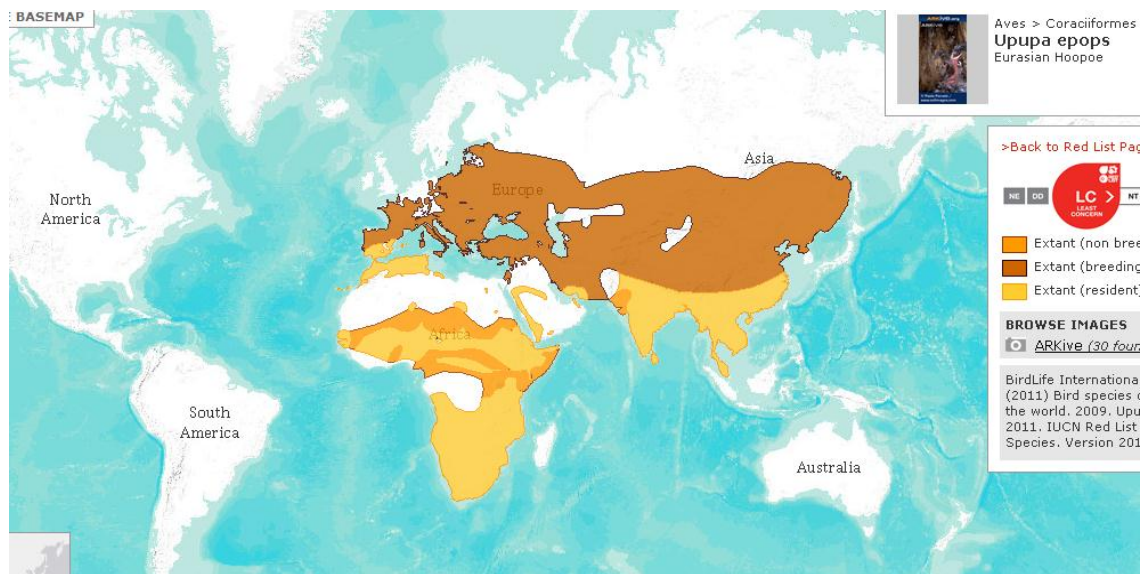
Den är en stannfågel som häckar i merparten av de tempererade delarna av Eurasien, från Portugal till nordöstra Kina och östra Indien, och i Afrika så långt söderut som Niger. är cirka 17 centimeter lång. Den är en mycket stationär fågel och den ses sällan utanför sina häckningsområden. Exempelvis har den svenska häckningspopulationen försvunnit och man har inte fastslagit någon häckning sedan slutet av 1980-talet då den häckade i Skåne

Kommentar: En sydlig art som kanske kommer tillbaka.

5. Härfågel (*Upupa epops*)

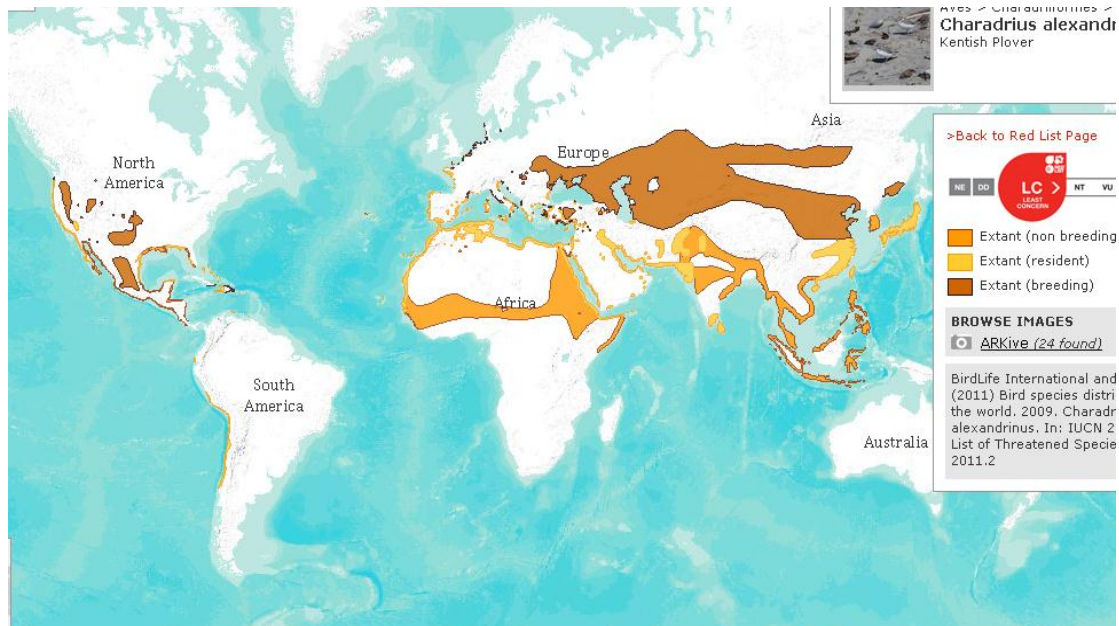
Härfågeln finns i stora delar av Europa, Asien och Nordafrika. Världspopulationen består delvis av flyttfåglar medan de sydligare populationer är stannfåglar. Den Europeiska populationen flyttar i augusti till oktober till övervintringsområden i Afrika, för att återkomma i april till maj. Arten etablerade sig sent i Sverige - under första halvan av 1800-talet - men försvann omkring 1920. En senare återetablering verkar nu till största delen ha försvunnit och det är osäkert om fågeln överhuvud taget häckar i Sverige. De senaste häckningarna har alla noterats på Öland, som också är det område i Sverige där härfågeln oftast ses. Härfågeln togs därför i Sverige upp på 2005 års Röda listan som akut hotad (CR). I 2010 års rödlista anges den som nationellt utdöd.

Kommentar: En fågel som mycket väl kan komma tillbaka.

6. Svartbent strandpipare (*Charadrius alexandrinus*)

Svartbent strandpipare häckar lokalt i de flesta subtropiska och tropiska delarna av världen, från norra Afrika och Europa, numera så långt norrut som Danmark, till Japan. Den häckar även i Ecuador, Peru, Chile, södra USA och i Karibien. De populationer som häckar i varmare områden är mestadels stannfåglar eller flyttar bara kortare sträckor under vintern men merparten av de nordliga populationerna och de som häckar i inlandet är flyttfåglar. Från att ha varit allmänt häckande i Skåne och längs västkusten upp till Göteborg under 1800-talet minskade den svenska populationen stadigt. Från 2002 kategoriseras arten som nationellt utdöd (RE) i Sverige. På Jylland i Danmark finns fortfarande en liten population.

Kommentar: En fågel med ett märkligt spridningsområde.

Fåglar som försvann under första perioden

1. Vit stork (*Ciconia ciconia*)

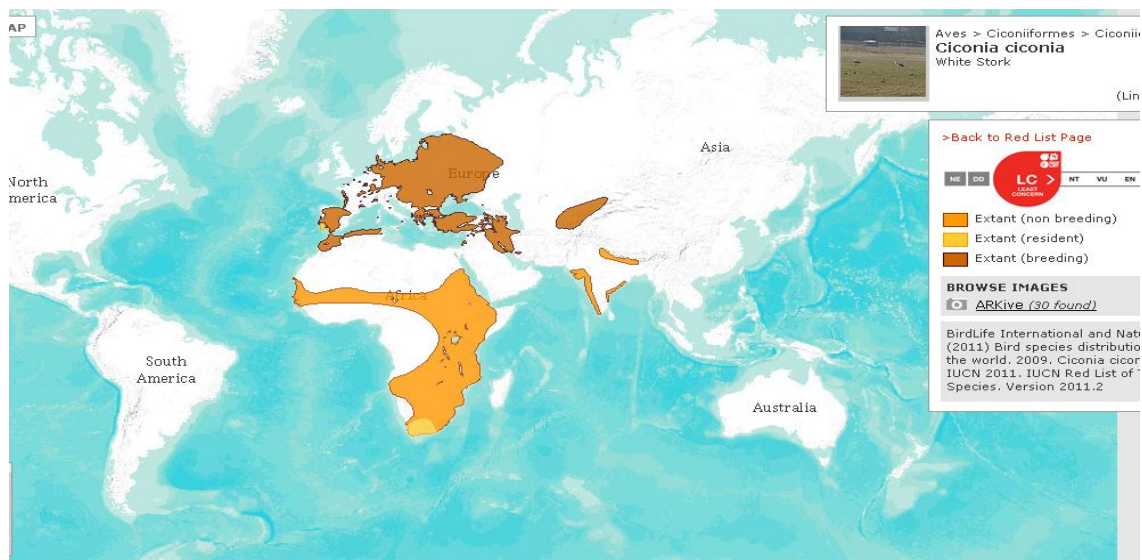
Vit stork häckar i Europa, norra Afrika och västra Asien. I Skandinavien häckar den numera endast i Danmark och Skåne. I de nordligare delarna förekommer den endast tillfälligtvis. I Norge och Finland observeras bara enstaka storkar årligen, dock har man observerat åtminstone ett säkert häckningsförsök i Finland under de senaste åren. I Estland förekommer rikligt med häckande stork. Merparten av världspopulationen är flyttfåglar och deras vinterkvarter ligger i tropiska och södra Afrika, Iran och Indien. Under flytten passerar de Medelhavet främst via Gibraltar sund och Suezkanalen och områdena däromkring. Regionalt har den försvunnit som häckfågel i Storbritannien och i Heilongjiang i Kina.

Från 1920-30-talen blev arten mycket sällsynt i Sverige, och en häckning 1954 bedömdes länge som den sista, men från och med början 1990-talet har den gjort en tydlig återetablering, framför allt längst i söder. De storkar som häckar i Skåne anländer i början av april och flyttar i mitten av augusti.

WWF skriver om den: Den största orsaken till minskningen var troligen att man ville ha mer åkermark och därför dikades de stora våtmarkerna ut och storkens föda försvann. Sedan 1990-talet har den vita storken ökat i stort sett hela Europa (förutom Danmark, före detta Jugoslavien och Bulgarien). Idag finns minst 170 000 par, varav ungefär 25 000 par i Baltikum, 40 000 par i Polen och 5000 par i Ungern.

Om arbetet med att få tillbaka storken kan du läsa om: <http://www.skof.se/stork/index.shtml>
Artdatabanken har en bra beskrivning om hur den vita storken kommit tillbaka.

http://www.artdata.slu.se/FaunaochFlora/pdf/faunaochflora_4_2011_Storken%20i%20Skane.pdf

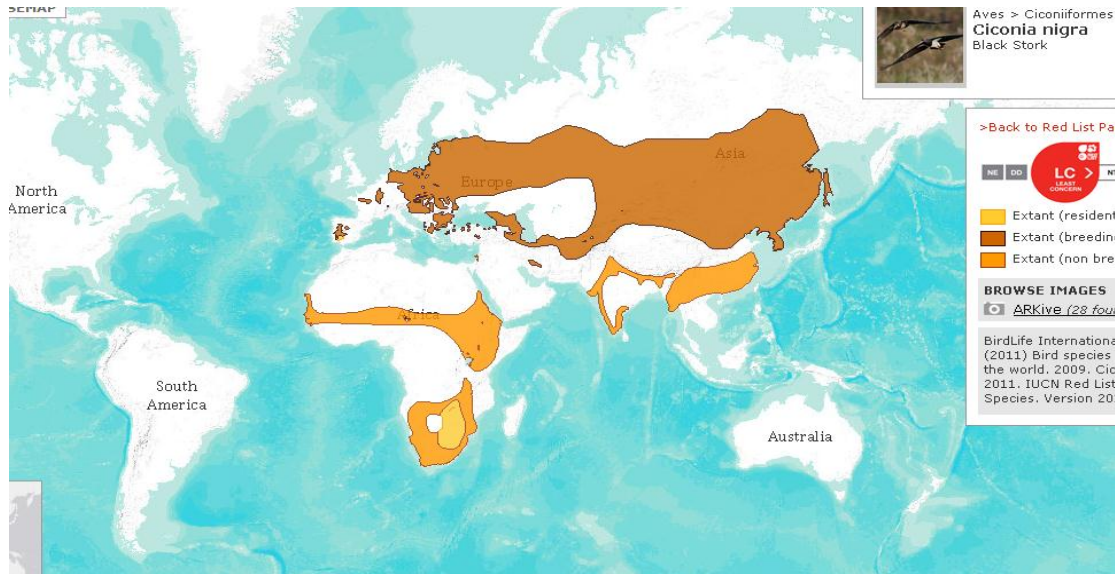

Kommentar: Den vita storken är en sydlig och östlig art som återkommit till Sverige med människans hjälp. Den viktigaste maten för de i Sverige är dagmaskar.

2. Svart stork (*Ciconia nigra*)

Fågeln förekommer i östra Europa och Asien. Några isolerade populationer finns i sydvästra Spanien och i södra Afrika. Merparten av världspopulationen är flyttfåglar som övervintrar i subtropiska och tropiska områden i Afrika, Indien och Sydostasien. Populationerna i Spanien och södra Afrika är stannfåglar. Trots dessa stannfågelpopulationer räknas arten som monotypisk och delas inte upp i underarter.

Fram till mitten av 1800-talet häckade den sparsamt i södra och mellersta Sverige när populationen minskade drastiskt. Man konstaterade några enstaka häckningar under 1940- och 1950-talet men sedan var den försvunnen fram till 1992 då man konstaterade två häckande par, ett i Skåne och ett i Västergötland. Artens häckningsstatus i Sverige är idag osäker.

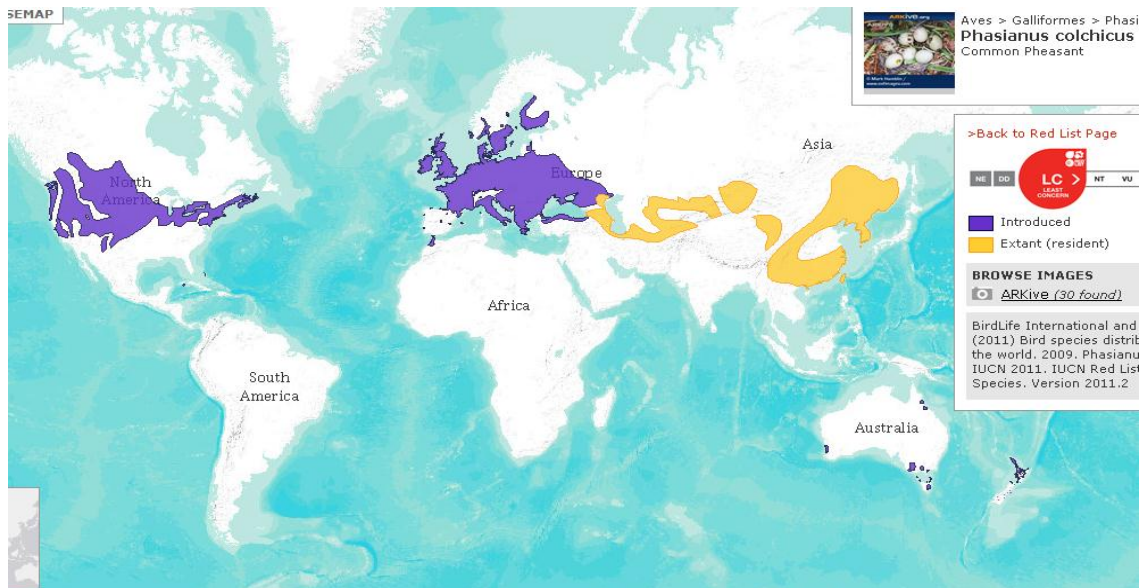
Kommentar: En östlig fågelart som kanske är på väg tillbaka till Sverige på egen hand. Den sågs i Östergötland förra våren. Dess beteende liknar den vita storkens.

Inplanterade Fåglar

1. Fasan (*Phasianus colchicus*)

Fasanen härstammar från Asien där det ursprungliga beståndet förekommer från området väster om Kaspiska havet och österut till Sydostasien och kustområdena utmed Japanska havet.^[3] Fasanen har introducerats till stora delar av världen där de sedan förvildats och den förekommer från sydöstra Europa genom Centralasien till Japan och Taiwan. Vissa underarter har introducerats till Nordamerika där de har hybridiserat och utgör idag en väletablerad förvildad population.

Först infördes fasanen till slottsmiljöer, men har sedan förvildats och stora delar av populationen kategoriseras idag som spontant förekommande av SOF. I Sverige förekommer den i södra halvan av landet, på Öland och Gotland, och i norr, främst utmed Östersjökusten. Enligt SOF kategoriseras den förvildade populationen förekomma så långt norrut som till Medelpad men den observeras ända upp till Norrbotten, men de senare kategoriseras inte som förvildade eller spontana utan härstammar från utplanterade individer. Fasanen är inte anpassad för snörika vintrar.

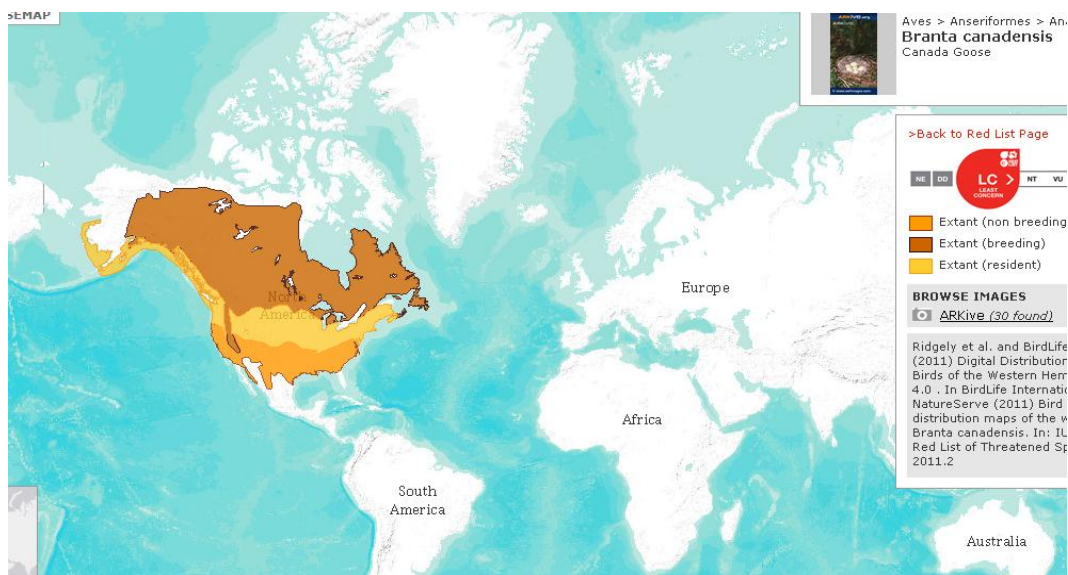

Kommentar: Människan har hjälpt fasanen till att mer än fördubbla sitt område. Enligt Darwin strävar all arter efter att utvidga sitt område. Kan man få hjälp till det varför ”säga nej”?

2. Kanadagås (*Branta canadensis*)

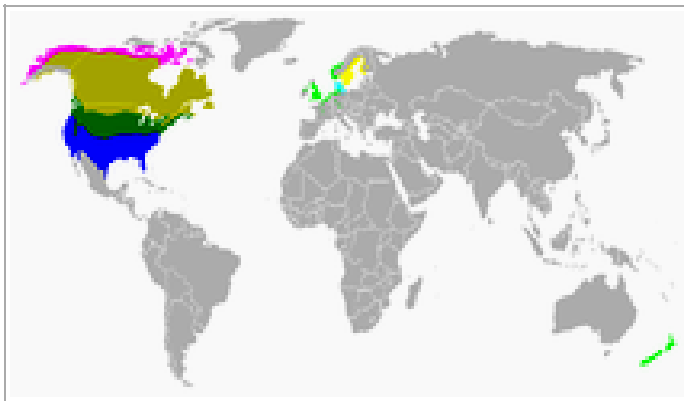
Kanadagåsen är en fågel inom släktgruppen gäss med sin ursprungliga utbredning i Nordamerika men som genom introduktion nu har en stor population i Europa och även på Nya Zeeland. Kanadagåsens ursprungliga utbredningsområde är Kanada, Alaska och norra USA. De flyttar söderut på vintern till USA och Mexiko och befinner sig då på ett ungefär mellan 40:e breddgraden och kräftans vändkrets, det vill säga 23:e breddgraden.

Den första inplanteringen av kanadagås i norra Europa skedde i Storbritannien till kung Jakob II av Englands samling av vattenfåglar i St. James's Park i London under 1600-talet. Till Sverige infördes de första kanadagåsen som bytesdjur, på initiativ av Bengt Berg. År 1927 hämtade han de två första individerna från en djurpark i Holland, för att de var så fina. 1940 flyttade Bengt Berg till Eriksberg i Blekinge där utplanteringar fortsatte. Sedan har den spridits sig till stora delar av Sverige, Norge, Finland och Danmark och sedan 1960-talet har den nordeuropeiska populationen haft en i det närmaste lavinartad expansion. Exempelvis häckade det första kanadagåsparet i Estland 1996.

Kommentar: Den europeiska populationen har inte tagits med, varför?

Utbredningskarta Wikipedia:

gula nyanser - häckningsområde

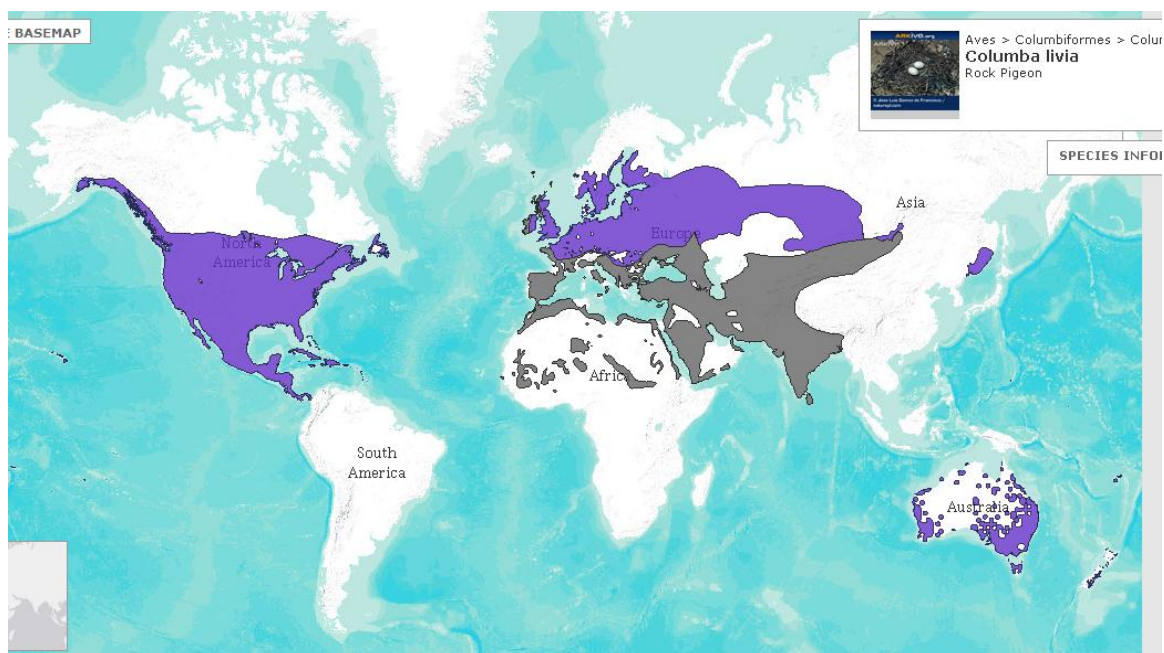
blåa nyanser - vinterkvarter

gröna nyanser - året runt ([introducerade](#))

Rosa - Häckningsområde för [dvärgkanadagås](#)

3. Tamduva (*Columba livia*)

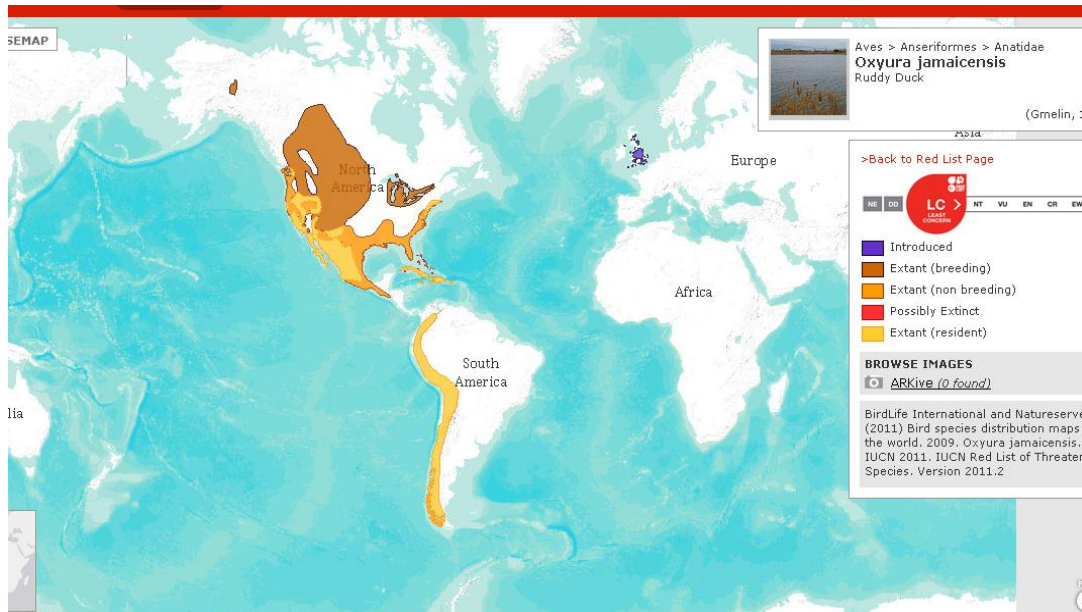
Klippduva är en fågelart i familjen duvor. Arten inkluderar den domesticerade tamduvan, och förrymda bestånd av tamduvor som givit upphov till stadsduvan. Dessa tre typer häckar med varandra. Klippduvan har sin naturliga utbredning utmed Skottlands kust, lokalt på Irland, på Färöarna, i västra och södra Europa, i Nordafrika, Arabiska halvön och Sydasien så långt österut som Indien. Klippduvor är förhållandevis stationära och lämnar sällan sina lokala områden. Arten (inklusive stadsduvor) har en stor utbredning, som globalt uppskattas uppgå till 10 miljoner km². Den har en stor global population, inklusive uppskattningsvis 17–28 miljoner individer i Europa. Arten introducerades första gången i Nordamerika 1606 vid Port Royal i Nova Scotia.

Kommentar: Är detta den fågel som fått den största utbredningen med hjälp av människan?

4. Amerikansk kopparand (*Oxyura jamaicensis*)

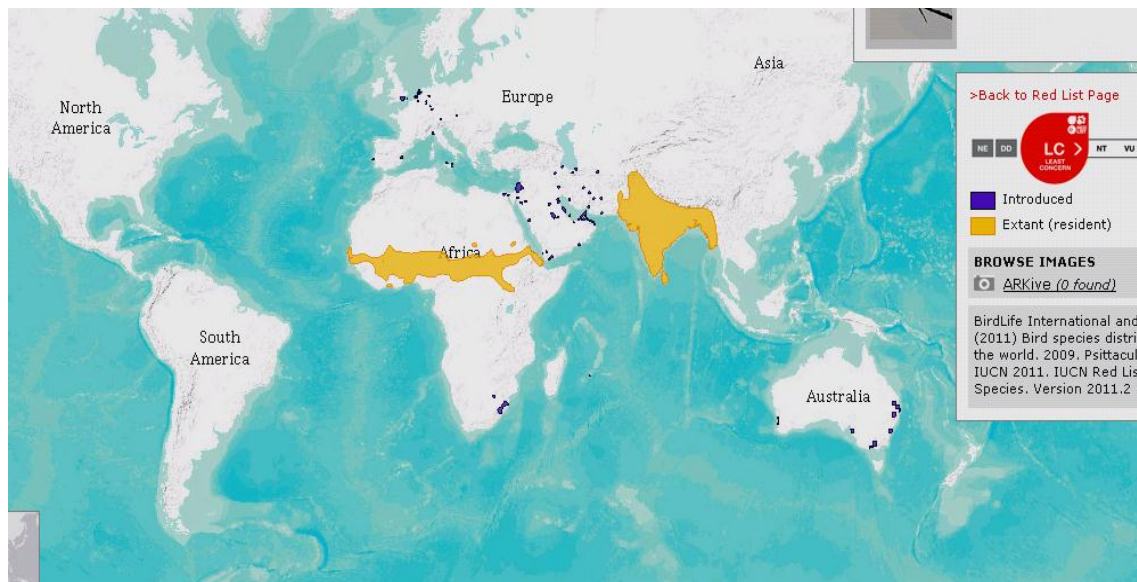
Amerikanska kopparanden kommer ursprungligen från Nordamerika men fåglar som flytt ur fångenskap har etablerat sig i Europa. Häckningsområden är slättsjöar, sumpiga sjöar och dammar i stora delar av Nordamerika. I Sverige är den än så länge ovanlig, men häckning har förekommit. Sedan 2005 är skydds jakt på amerikansk kopparand tillåten i Sverige. Kopparanden hotas också av habitatförlust, föroreningar i vattnet, jakt och långrevsfiske samt fiskenät.

Kommentar: Finns mest på de Brittiska öarna men har häckat i Sverige. Man är rädd för att den kan tränga ut den europeiska kopparanden därför tillåts skydds jakt.

5. Halsbandsparakit (*Psittacula krameri*)

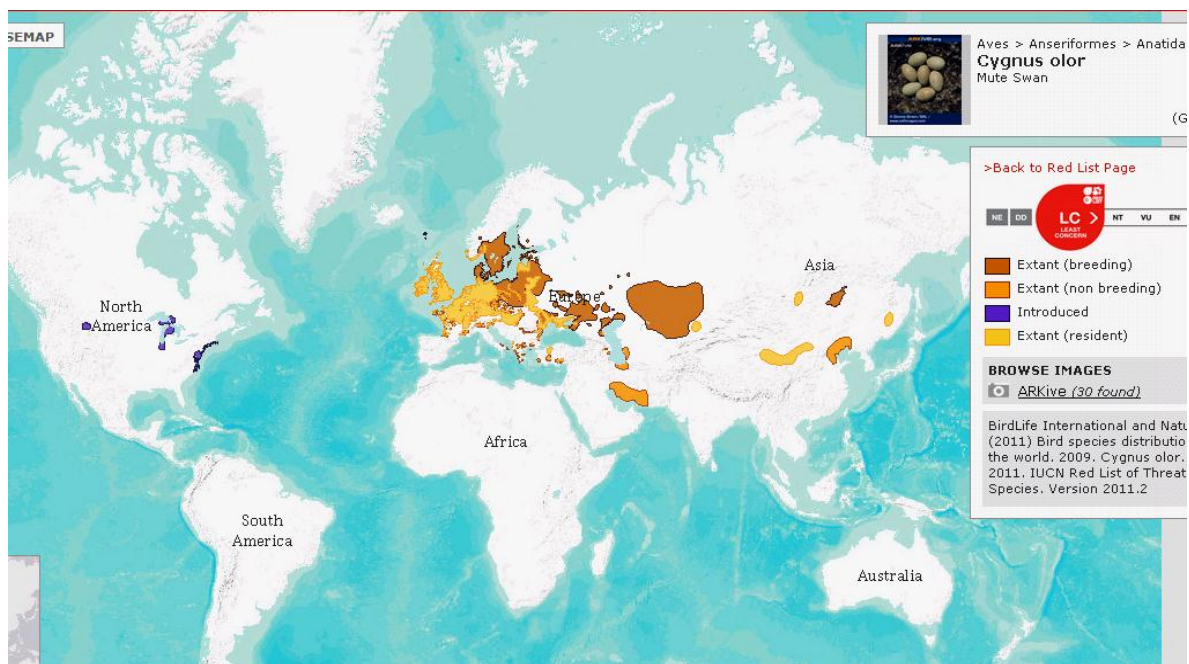
Det är en papegoja som har ett stort naturligt utbredningsområde i Afrika och Asien. Den lever på upp till 2000 meters höjd. den har introducerats på många platser och förvildats.

Kommentar: kan väntas få större utbredning i framtiden

6. Knölsvan

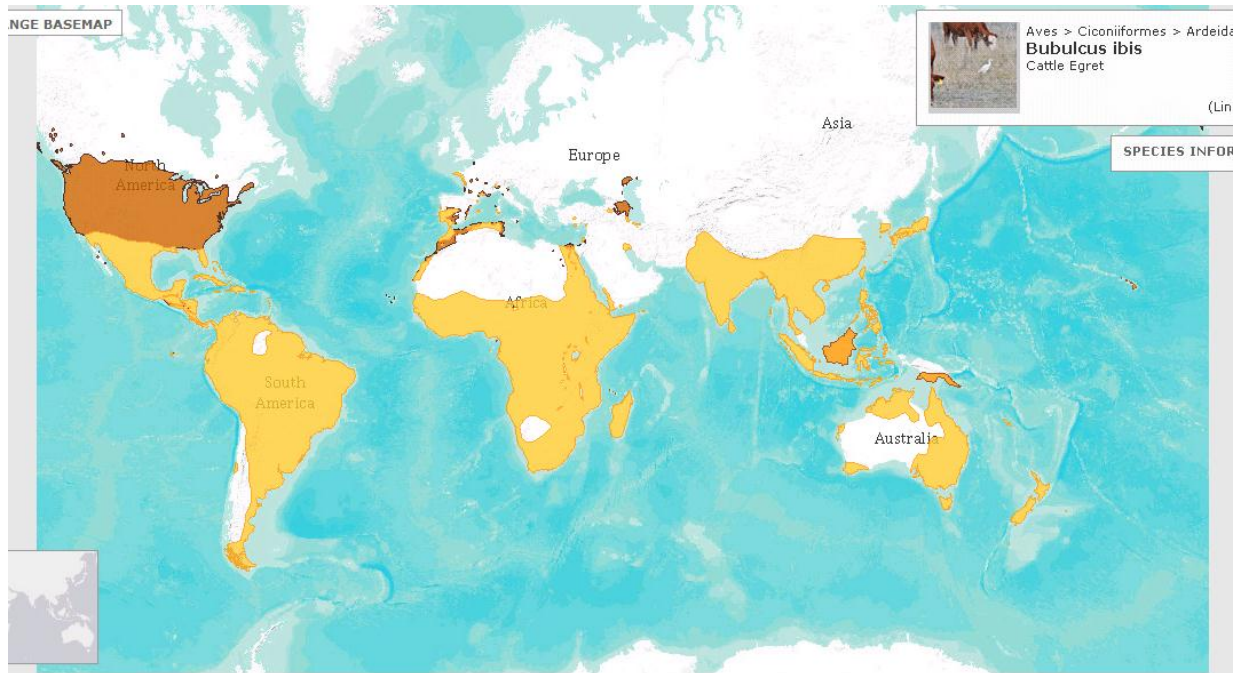
Knölsvanen lever främst i Europas tempererade områden och i Asien så långt österut som till Kina. På flera platser runt om i världen har den introducerats. Exempelvis i Nordamerika där det finns vilda populationer runt Stora sjöarna och i vissa områden i östra USA. Andra introducerade populationer finns i Japan, Västaustralien och i Sydafrika. Den vilda populationen i Marocko härrör från förrymda exemplar. Det förekommer både knölsvanspopulationer som är flyttfåglar och som är stannfåglar. I Sverige förekommer de runt kusterna och i vassrika sjöar från Skåne till mellersta Norrland. Tillsammans med sångsvan är knölsvan de enda häckande svanarna i Sverige. I söder är de stannfåglar, längs norrlandskusten ofta flyttfåglar. Bildar ibland hybrider med sångsvan.

Världens mest framgångsrika fågel på egen hand?

6. Kohäger (*Bubulcus ibis*)

Kohägern har sitt ursprung i gamla världen men har effektivt koloniserat världen och har idag ett mycket stort utbredningsområde kring ekvatorn och på södra halvklotet i varma regioner, på alla kontinenter förutom Antarktis.

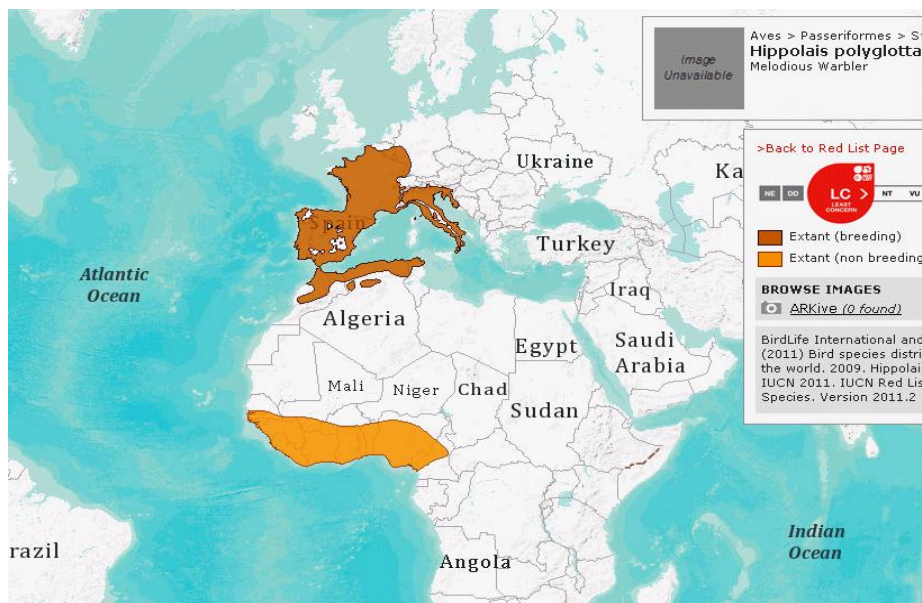

Kommentar: Även fåglar kan korsa stora hav.

Vilka blir de nästa fåglar som invadrar till Sverige?

1. Polyglottsångare (*Hippolais polyglotta*)

En fågel som häckar i sydvästra Europa och nordvästra Afrika. Den är flyttfågel och övervintrar i Afrika söder om Sahara. Polyglottsångaren lever i öppet skogslandskap med buskar. Den lägger 3-5 ägg i ett träd eller en buske.

2. Mandarinand (*Aix galericulata*)

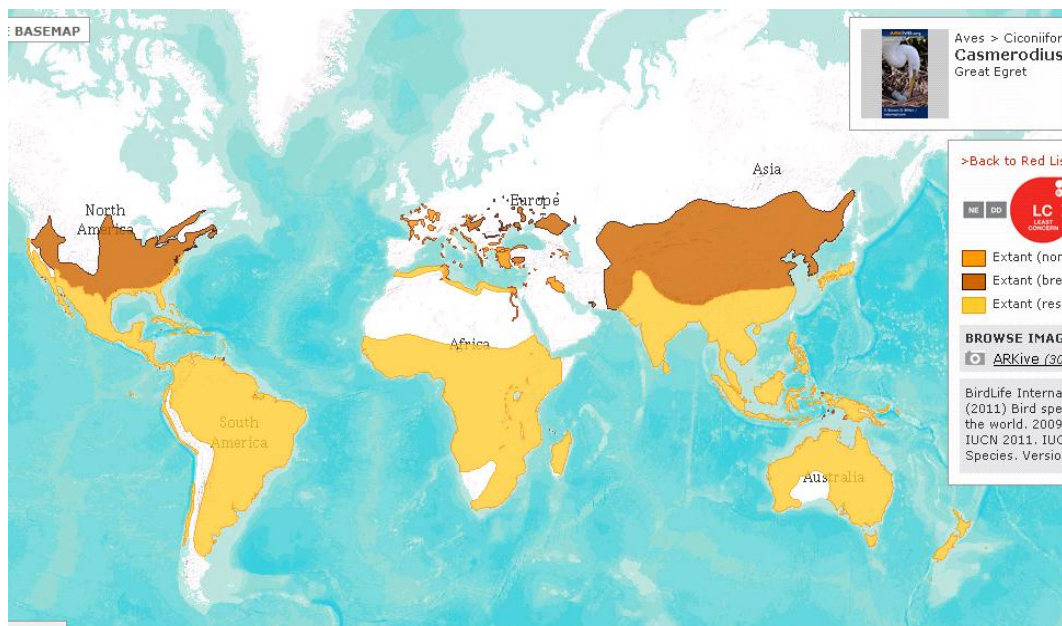
Ursprungligen härstammar Mandarinanden från Östasien. Redan på 1740 talet inskaffades mandarinänder till parker i England. Senare har även flera parker i Sverige skaffat dessa färgstarka änder. Under 1900-talet har förrymda fåglar förvildats, och de häckar numera regelbundet på flera platser i Europa. Eftersom klimatet i Sverige tycks passa dem så förekommer även sporadiska häckningar här. Bland annat har mandarinänder haft lyckade häckningar i Jämtland.

Kommentar: Har sett påståendet att det finns fler mandarinänder i Europa än i Asien.

2. Ägretthäger (*Ardea alba*)

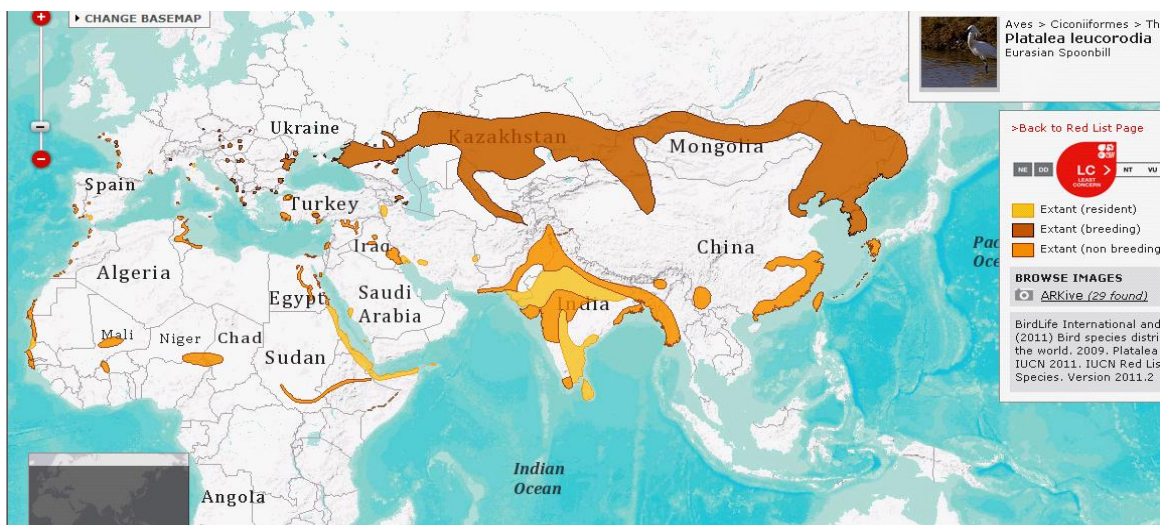
Ägretthägern häckar främst i de tropiska och varmare tempererade områdena över stora delar av världen, men häckar även lokalt i södra Europa och Asien. Populationerna på norra halvklotet är flyttfåglar och övervintrar längre söderut, medan häckpopulationerna i varmare områden är stannfåglar. Den är en sällsynt, men regelbunden gäst i Sverige och har observerats i alla landskap. Den har också observerats i Sverige under alla årets månader.

Kommentar: Har börjat häcka i Sverige enligt Fågelvännen.

3. Skedstork (*Platalea leucorodia*)

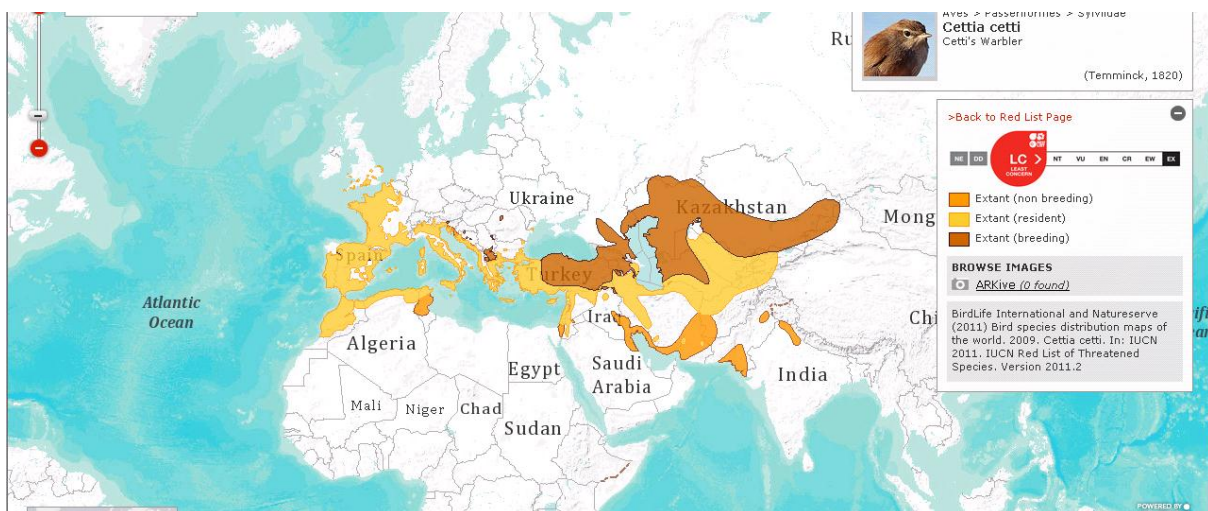
Den förekommer från Spanien och norra Afrika, så långt söderut som Sudan, Eritrea, Djibouti och Somalia, längs södra Eurasien och österut till Sri Lanka, Mongoliet och Kina. Den är till största delen och flyttfågelsom flyttar söderut på vintern, men några fåglar kan stanna kvar i Europa under milda vintrar. Den häckade vilt i England 1999, vilket var första gången sedan 1668 och paret lyckades föda upp två ungar.

Kommentar:

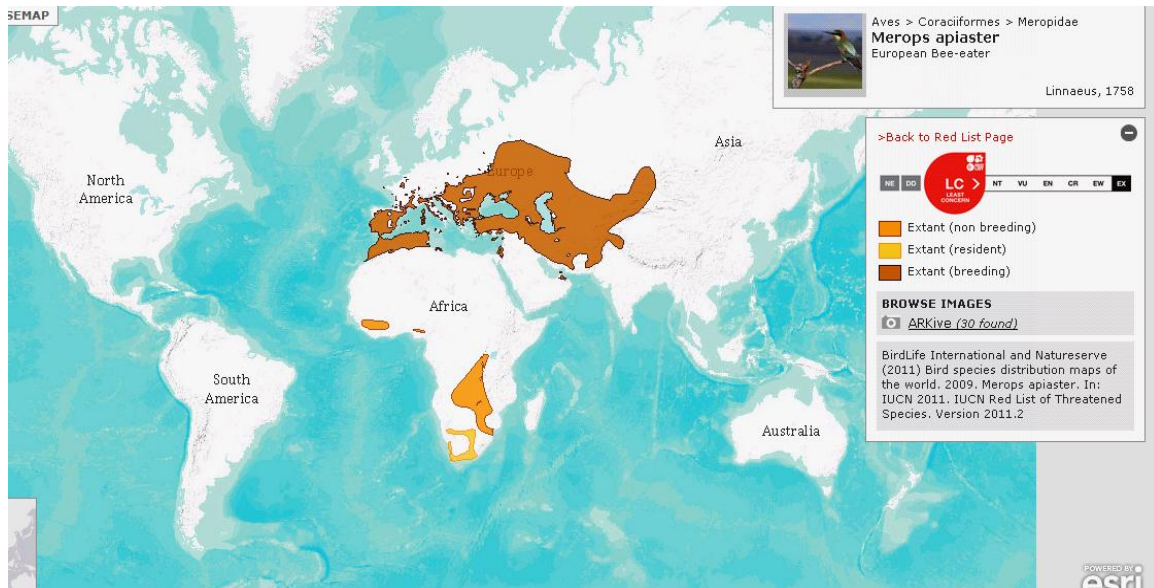
4. Cettisångare (*Cettia cetti*)

Cettisångaren häckar i södra Europa och södra Asien, så långt österut som till Afghanistan. Den häckar också i nordvästra Afrika. Den är en mycket sällsynt gäst i Sverige. Den är oftast stannfågel i Europa, men östliga populationer flyttar korta sträckor.

5. Biätare (*Merops apiaster*)

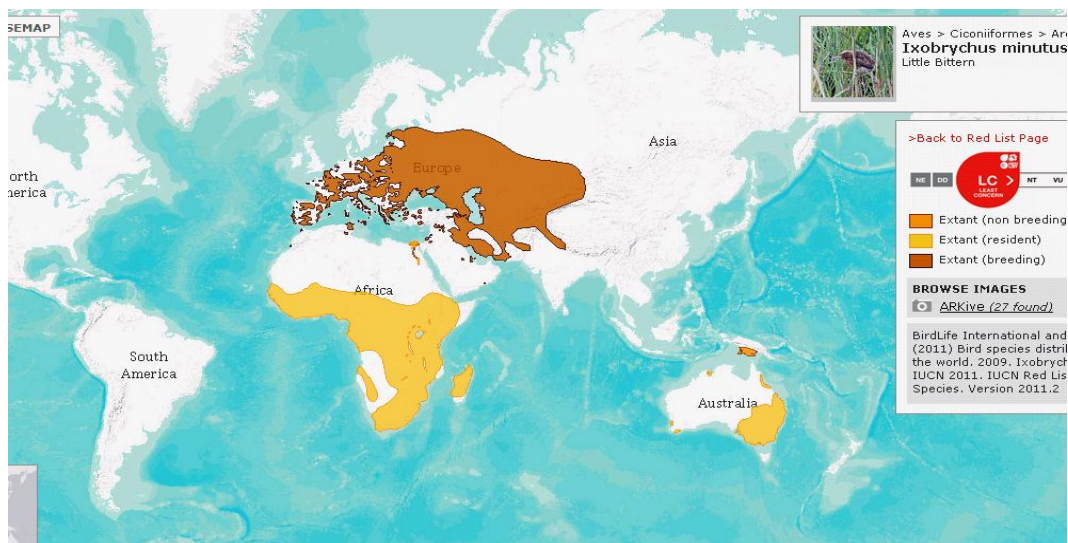
Den häckar i södra Europa och i delar av norra Afrika och västra Indien. Den är flyttfågel och övervintrar i tropiska Afrika (eller nordvästra Indien för asiatiska fåglar). Den förekommer ibland på våren norr om sitt egentliga utbredningsområde och kan emellanåt häcka i nordvästra Europa. Den har häckat i Sverige enstaka gånger.

Kommentar.

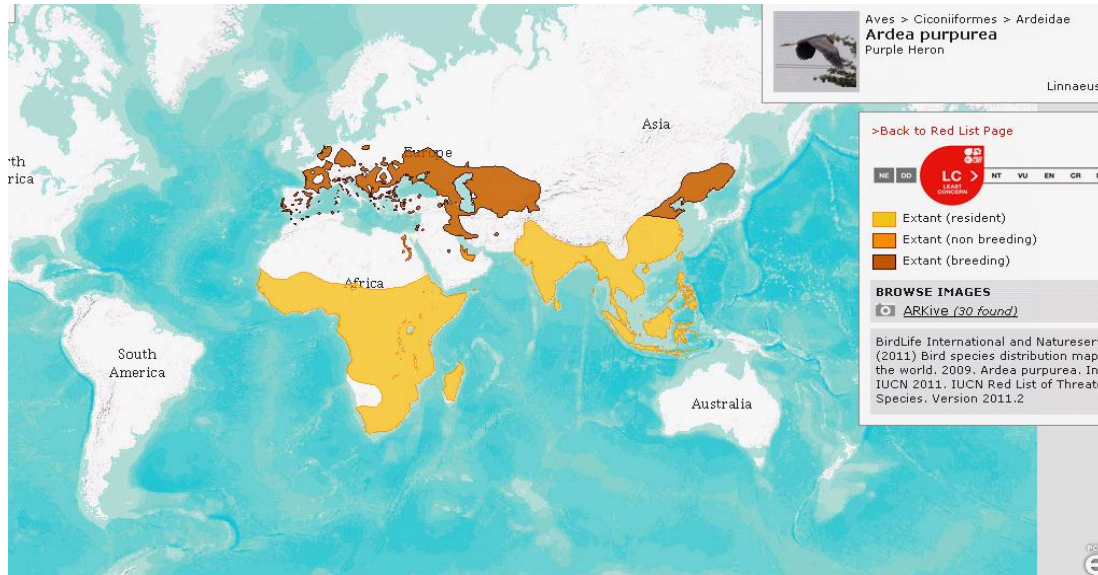
6. Dvärgrördrom (*Ixobrychus minutus*)

Dvärgrördrommen häckar huvudsakligen i Afrika, Central- och Sydeuropa, västra och södra Asien samt i Australasien. Den finns även i de tempererade delarna av Europa och Asien som flyttfågel, men är sällsynt i de nordligare delarna av dessa världsdelar. Den lever i säv, vass och buskage nära vatten. Enstaka fynd av arten har gjorts i Sverige. Det första fyndet av dvärgrördrommen i Sverige gjordes runt 1815 i Västerås

7. Purpurhäger (*Ardea purpurea*)

Arten häckar i Central- och Sydeuropa, Afrika samt södra och östra Asien. De nordliga populationerna flyttar om vintern ner till sydligare breddgrader. Arten är en sällsynt gäst norr om sitt häckningsområde, men 36 fynd har gjorts i Sverige (fram till 31 december 2003)

8. Prutgås (*Branta bernicla*)

Prutgåsen häckar cirkumpolärt på öar och nära havskuster på arktisk tundra i Europa, Asien och Nordamerika. Den är en flyttfågel som sträcker främst i slutet av september till oktober samt slutet av maj och övervintrar vid kusterna av Atlanten, Nordsjön och Stilla havet.

Native:

Belgium; Bermuda; Canada; China; Czech Republic; Denmark; Faroe Islands; Finland; France; Germany; Greenland; Hungary; Iceland; Ireland; Italy; Japan; Korea, Democratic People's Republic of; Korea, Republic of; Latvia; Mexico; Netherlands; Norway; Poland; Puerto Rico; Romania; Russian Federation; Russian Federation; Russian Federation; Svalbard and Jan Mayen; Taiwan, Province of China; United Kingdom; United States

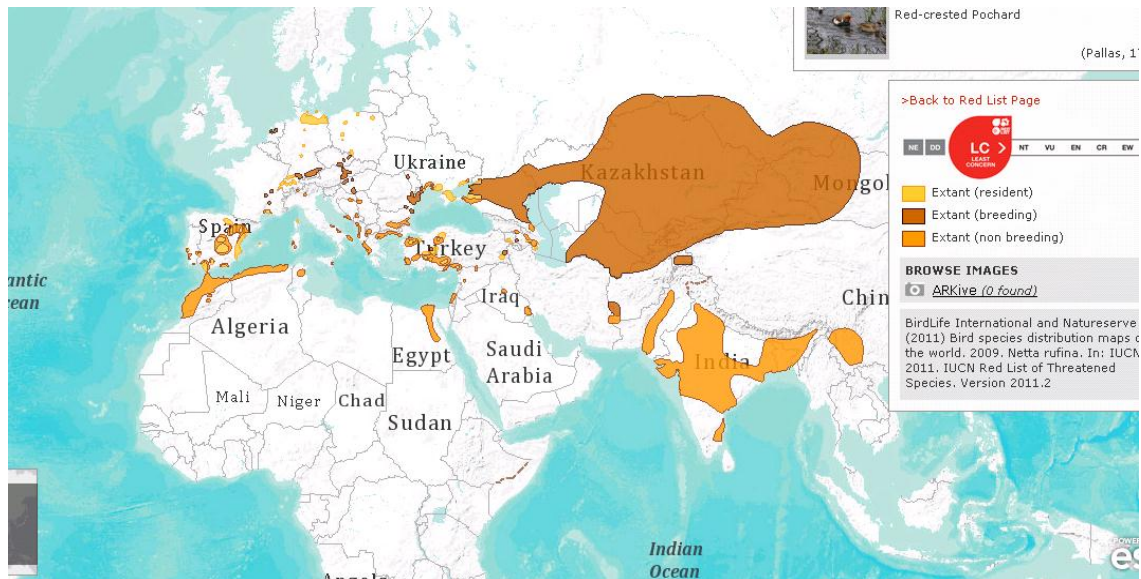
Vagrant:

Algeria; Austria; Barbados; Belarus; Bulgaria; Croatia; Egypt; Greece; Kazakhstan; Luxembourg; Morocco; Portugal; Saint Pierre and Miquelon; Senegal; Slovakia; Spain; Switzerland; Tunisia; Turkey

IUCN:s karta stämde inte med uppräknningen

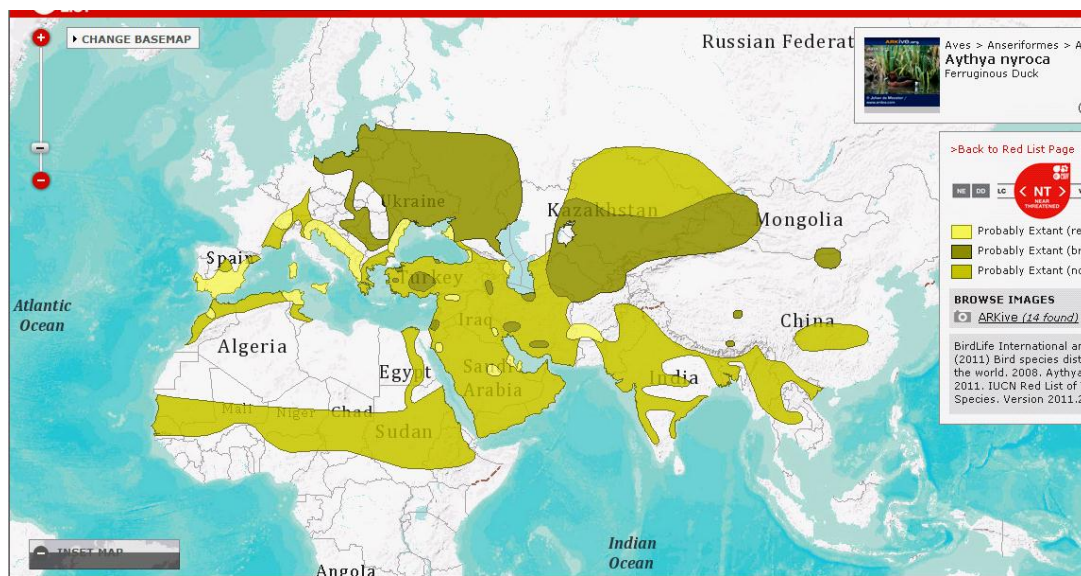
9. Rödhuvad dykand (*Netta rufina*)

Rödhuvade dykanden häckar på låglänta myrar och vid sjöar i södra Europa och södra och centrala Asien. Den är delvis en flyttfågel och de nordliga bestånden flyttar längre söderut till norra Afrika över vintern. Sällsynt gäst i Sverige.

10. Vitögd dykand (*Aythya nyroca*)

Vitögd dykand häckar från södra Spanien och lokalt i Central- och Sydeuropa, vidare österut genom Östeuropa till västra Mongoliet. Den förekommer också lokalt i Libyen, Iran, Afghanistan, västra Pakistan och nordvästra Indien.^[3] Delar av populationen är en flyttfåglar och arten övervintrar lokalt runt Medelhavet i Sydeuropa och Nordafrika men även i Centralafrika. Den övervintrar vidare i Asien så långt söderut som Indien, Sydostasien och östra Kina.

Kommentar: En art som har status NT

11. Större skrikörn (*Aquila clanga*)

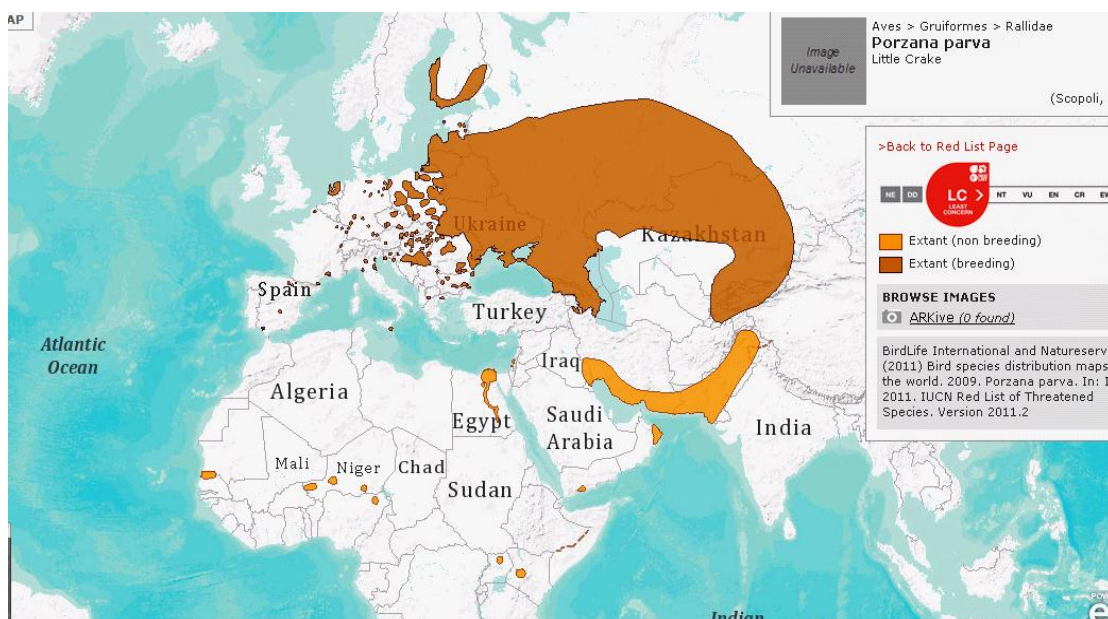
Större skrikörnen häckar från norra Europa österut över Asien. Den är flyttfågel och övervintrar i sydvästra Europa, i Mellanöstern och södra Asien. I Sverige är större skrikörnen sällsynt, men den brukar observeras varje år, mest i Skåne.

Kommentar: Har status VU, Sårbar

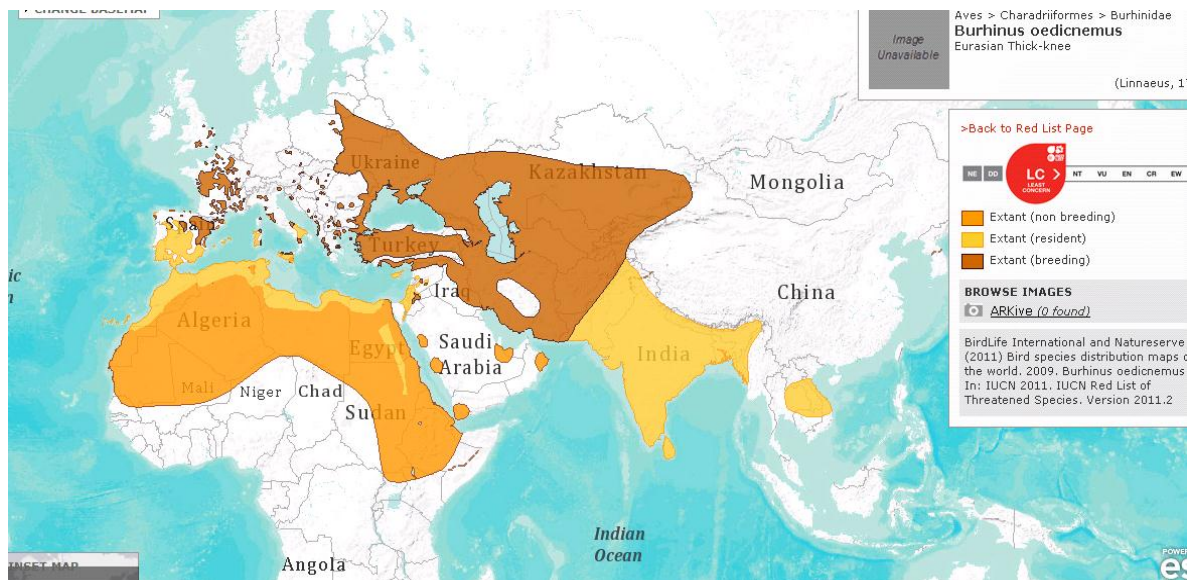
12. Mindre sumphöna (*Porzana parva*)

Mindre sumphönan förekommer i Europa, mestadels i öst, och i Centralasien, så långt österut som Kina. Den förekommer på höjder upp till 2000 meter. Den är en flyttfågel och övervintrar i Portugal och Spanien, i Israel, Irak, Oman och Pakistan, och i norra Afrika i Marocko, Egypten, Senegal, Mauritien och Nigeria. I Sverige är den en sällsynt gäst.

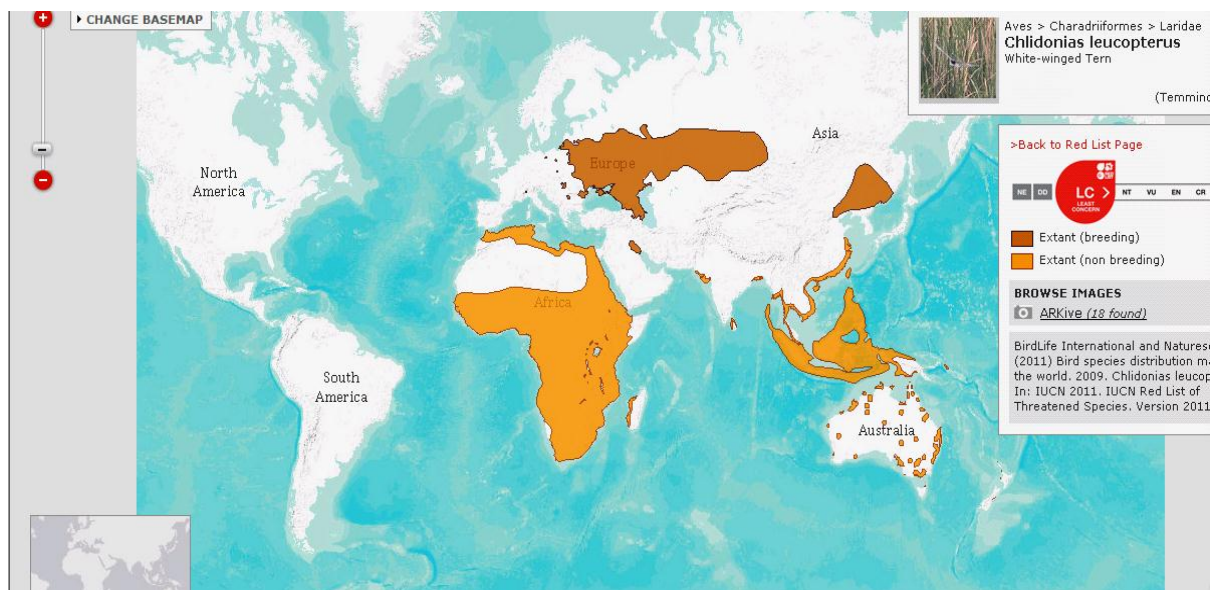
13. Tjockfot (*Burhinus oedicnemus*)

Tjockfoten förekommer över stora delar av Europa, i norra Afrika och i sydvästra Asien. Populationen i de tempererade områdena av Europa och Asien är flyttfåglar vilka övervintrar i sydvästra Europa och Afrika. Även vissa populationer i norra Afrika är flyttfåglar. Dessa övervintrar i andra delar av Afrika.

14. Vitvingad tärna (*Chlidonias leucopterus*)

Den häckar från sydöstra Europa österut till centrala Asien. Den är en flyttfågel som övervintrar i Afrika, Kina, Indien, Sydostasien, Australien, Maldiverna och Nya Zeeland. Den är en sällsynt gäst i Nordamerika och har häckat på Nya Zeeland.

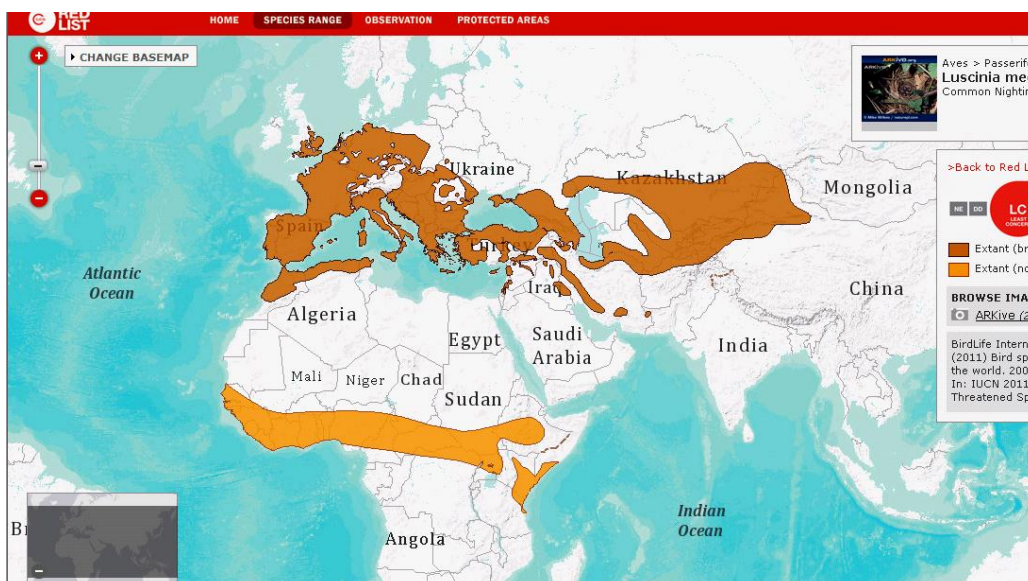
15. Vattensångare (*Acrocephalus paludicola*)

Vattensångaren är en flyttfågel som häckar i tempererade västra Palearktis. Dess utbredningsområde är idag mycket uppbrutet och arten förekommer som häckningsfågel i olika isolerade områden i Tyskland, Polen, Ungern, Litauen, Vitryssland, Ukraina och sydvästra Europeiska Ryssland. Den förekommer även som häckfågel i sydvästra Sibirien. Dess främsta häckningsområde utgörs idag av regionen Polesie i södra Vitryssland där 70% av världspopulationen häckar. Den övervintrar i västra Afrika i Senegal, Mali, Ghana och merparten av den europeiska populationen övervintrar i Djoudj fågelreservat i Seneg. Vattensångaren är en mycket sällsynt gäst i Sverige. Fram till och med augusti 2008 fanns 24 fynd i landet varav 18 har varit individer infångade i samband med ringmärkning och 5 har hittats döda efter att ha kolliderat med fyrar.

15. Sydnäktergal (*Luscinia megarhynchos*)

Den häckar i södra Europa och Sydvästasien och är en flyttfågel som övervintrar i södra Afrika. I områdena norr om dess utbredningsområde ersätts den i princip av den mycket nära släktingen näktergal (*Luscinia luscinia*). I Sverige är sydnäktergalen en sällsynt gäst som påträffats mindre än hundra gånger totalt (2007).

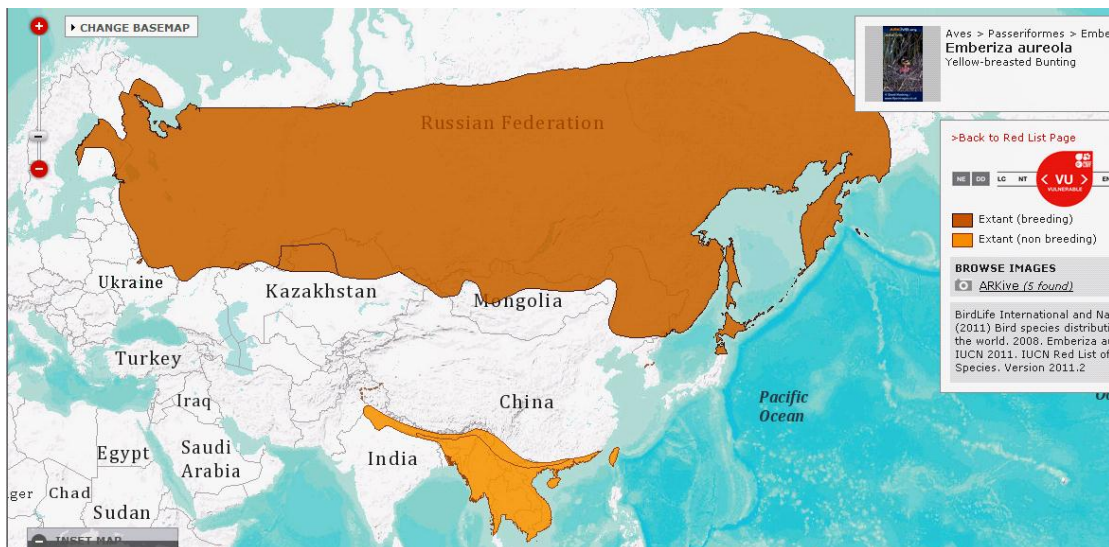
16 Trädgårdsträdskrypare (*Certhia brachydactyla*)

Trädgårdsträdskryparen häckar i centrala och södra Europa och i västra delarna av Turkiet. Den är på dessa områden året runt. Den har liknande biotopval som trädskryparen. Den föredrar parker och trädgårdar.

17. Gyllensparv (*Emberiza aureola*)

Gyllensparven häckar i nordöstra Europa och norra Asien och då särskilt i Sibirien ända till Stilla havet. Den är en långflyttare som övervintrar i Sydostasien, Indien och södra Kina. Det västligaste häckningsbeståndet finns i Finland där den ses sporadiskt i igenväxande buskmarker nära vatten. Här varierar antalet från år till år. En känd häckningslokal är i Liminkaviken, söder om Uleåborg där arten påträffas gles kolonivis. Den är en sällsynt gäst i övriga Västeuropa, 33 fynd har gjorts i Sverige (fram till 31 december 2003)

Kommentar:

18 – 20. Blåkråka, Härfågel och Svartbent Strandpipare

Dessa fåglar har funnits i Sverige tidigare och kan mycket väl återkomma. Se utbredningskartor ovan